

rAntGroen

België-Belgique
P.B.
WILRIJK 1
8/5124



© Rudy Vansevent



natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Guido Callaerts
Frans De Cortlaan 42
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, Voorzitter en Coörd. Beleidswerkgroep
Groenstraat 59, 2540 Hove
03/455 22 12 - waeterschoot@euronickel.org

Johan Baetens, Sekretaris
Keizershoevestraat 21, 2610 Wilrijk
03/281 78 59 - baetens.johan@telenet.be

Peggy Beers, Conservator Fort 7
Prins Boudewijnlaan 37, bus 5, 2600 Berchem
0485/52 81 25 - beerske@yahoo.com

Guido Callaerts, Penningmeester en Coörd. Behaagactie
Frans De Cortlaan 42, 2610 Wilrijk
0473/94 28 76 - callaertsguido@versateladsl.be

Nancy Geldhof, Coördinator Educatieve werkgroep
Hollebeekstraat 192, 2660 Hoboken
0485/85 13 64 - nancy.geldhof@telenet.be

Catherine Vandercruyssen, Coördinator Cursussen & rAntGroen
Koningin Astridlaan 106, 2550 Kontich
03/288 81 07 - cvdx@telenet.be

Ronny Deckers, Coördinator Studie
Doornstraat 246, 2610 Wilrijk
0485/55 45 31 - ronald.deckers@telenet.be

Johan De Ridder, Mede-conservator Fort 7
Prins Boudewijnlaan 37, bus 5, 2600 Berchem
0485/91 13 86 - johan.deridder3@telenet.be

Hilde Vangrunderbeek, Coördinator Agenda & Activiteitenadministratie
Beekboshoekstraat 202, 2550 Waarloos
015/32 08 05 - hildevangrunderbeek@skynet.be

Bob Gabriels, Webmaster
Vandenpereboomstraat 9, 2140 Borgerhout
bob.gabriels@telenet.be

Redactie rAntGroen

Graag uw teksten zenden naar:
Verslagen:
André De Mul, Lucas Henninckstraat 41, 2610 Wilrijk
03/828 70 32 - andre.de.mul@versateladsl.be

Agenda:
Hilde Vangrunderbeek, Beekboshoekstraat 202, 2550 Waarloos
015/32 08 05 - hildevangrunderbeek@skynet.be

Waarnemingen:
Johan Baetens, Keizershoevestraat 21, 2610 Wilrijk
03/281 78 59 - baetens.johan@telenet.be

Fort 7-nieuws:
Johan De Ridder, Prins Boudewijnlaan 37, bus 5, 2600 Berchem
0485/91 13 86 - johan.deridder3@telenet.be

Overige:
Catherine Vandercruyssen, Koningin Astridlaan 106, 2550 Kontich
03/288 81 07 - cvdx@telenet.be

Vormgeving:
Guido Van Boeckel, Berten Pilstraat 20, 2640 Mortsel
03/455 92 79 - guido.van.boeckel@skynet.be

Teksten voor het volgend nummer van rAntGroen, met verschijningsdatum 1 oktober 2007, ontvangen we graag ten laatste op 10 augustus 2007.

Contactpersonen voor geleide wandelingen in Fort 7

Natuurwandelingen:
Tuur Wuyts - 03/449 99 11

Monumentwandelingen:
Philippe Vanhove - 03/825 02 43 - philippe.vanhove@tiscali.be

Algemeen

Lidmaatschap Natuurpunt: 20 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (230-0044233-21) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelings tijdschrift rAntGroen.

Abonnement op rAntGroen: Voor leden van andere afdelingen door storting van 6 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

Verzekering: Ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders. Studenten en bijstandtrekkers betalen het tweede bedrag.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens of met minibuses..

Annulatie bij autobustochten: Leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: Om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10% van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25% van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25%.

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:

979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 30 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt vzw, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen"

Omslagfoto : Adder - © Rudy Vansevenant

Naar een mogelijke splitsing van de afdeling Zuidrand Antwerpen: Aartselaar een zelfstandige natuurlandafdeling in 2008

De nieuwe vereniging Natuurpunt is 5 jaar jong en staat ongetwijfeld model voor een succesverhaal ! Het aantal leden steeg van 45.000 tot meer dan 68.000 gezinnen, de nieuwe vereniging is ondertussen volledig gebiedsdekkend in Vlaanderen, beheert meer dan 12.000 ha natuurgebied, de nieuwe naam van de vereniging kende een snelle (h)erkenning bij het publiek, de politiek erkent de waarde van Natuurpunt meer en meer,

Toen Wielewaal met Natuurreservaten fuseerde werd tevens de afdeling van de nieuwe fusie-afdelingen vastgelegd. De afdeling **Antwerpen Zuidrand werd opgericht** en omvatte oorspronkelijk het grondgebied van de gemeenten Hove, Edegem, Aartselaar en de Antwerpse districten Hoboken, Kiel en Wilrijk. Dit betekende dat we toendertijd afscheid namen van Mortsel, de oorspronkelijke bakermat van de oude Wielewaal kern; dat toegewezen werd aan de afdeling Land Van Reyden en hier tot een mooie volwassen kern uitgroeide.

Ter herinnering, onze huidige afdeling kwam tot stand door de fusie van Wielewaal Antwerpen met een deel van de afdeling Natuurreservaten Spoorwegberm (deel Edegem), en de vzw Hobokense Polder, actief rond het bekende reservaat.

Deze laatste vormde meteen een kern die in 2005 verzelfstandigde tot een volwaardige en bloeiende afdeling.

Hetzelfde scenario doet zich heden voor te **Aartselaar** waar lokale krachten een lokale werking uitbouwden. VMPA Aartselaar en enkele natuurlandleden woonachtig te Aartselaar hebben er de laatste jaren langzaam een eigen werking uitgebouwd tot een niveau dat voldoet aan de criteria van Natuurpunt voor *verzelfstandiging tot een nieuwe afdeling*. Ondanks het feit dat dit niet steeds met de nodige openheid en overleg gebeurde, willen wij hieraan zeker onze volle medewerking verlenen. Er ligt momenteel dan ook een project op tafel om in de komende weken/maanden een *bijzondere algemene vergadering van onze afdeling te organiseren* met het voorstel om de verzelfstandiging van Aartselaar te ondersteunen en goed te keuren. Hierbij stellen wij om praktische redenen voor om de feitelijke splitsing te laten ingaan op 31 december van dit jaar. In de eerstkomende weken kunnen jullie hieromtrent een oproep van ons ontvangen. We rekenen ook op jullie steun voor dit voorstel.

Het is evident dat de afbakening van een groeiende vereniging zoals Natuurpunt en onze afdeling in de nabije toekomst mogelijks nog veranderingen kan ondergaan dit om een betere werking te garanderen en/of meer leden een beter aanbod aan natuurstudie, -educatie, -beheer en natuurbeleid te kunnen aanbieden. Het aanbod verbeteren in blinde vlekgebieden is hierbij zeker een belangrijk aandachtspunt. Bepaalde delen van de Antwerpse stadskern behoren zeker tot dit aandachtspunt.

In dit nummer:

<i>Colofon - 2</i>
<i>Editoriaal - 3</i>
<i>Agenda - 4</i>
<i>Kinderboek - 12</i>
<i>Cursus - 13</i>
<i>Bestuursberichten - 15</i>
<i>Fort 7 - 17</i>
<i>Beleid - 18</i>
<i>Studie - 20</i>
<i>Waarnemingen - 21</i>
<i>Verslagen - 23</i>
<i>Activiteitenkalender - 28</i>

Hugo Waeterschoot,
Voorzitter

Iedereen is welkom op alle wandelingen. Honden zijn niet toegestaan op onze activiteiten.

De gids/leiding treedt op als educatieve begeleider van Natuur- en Milieueducatie Natuurpunt.



= Kostendelend vervoer (5 eurocent/km) wordt op de afspraakplaats georganiseerd



= Kindvriendelijke tocht

Zondag 8 juli 2007

14.00u

Zomerwandeling op Fort7



Nu het broedseizoen voorbij is en de natuur op haar hoogtepunt, is het HET moment om te komen genieten van de insecten- en plantenrijkdom in het reservaat. We kunnen nu volop het resultaat bewonderen van het maaiwerk dat door onze enthousiaste beheersploeg een hele winter lang verzet is.

Ook de libellen en vlinders zijn nu paraat.

Afspraak: om 14.00u in Fort7, Legerstraat 40, Wilrijk.

Einduur ter plaatse: 17.00u. We wandelen een 4-tal km.

Leiding: Nancy Geldhof 03/827 55 44



Zaterdag 14 juli 2007

8.00u

Fietstocht Rondje met een Pontje in Zeeland



zo was het vorig jaar

De meer dan 100 verschillende veerdiensten en pontjes in Zeeland hebben plaats gemaakt voor Deltadammen - bruggen en -tunnels. Maar in de zomer herleeft in Zeeland de tijd van weleer; een aantal pontjes is dan weer in de vaart, speciaal voor voetgangers en fietsers, soms via oude historische trajecten.

Vorig jaar genoten we tijdens de eerste editie van een rustige, zonnige boottocht over de Oosterschelde, gevolgd door een dito fietstrip langs de inlage van Noord-Beveland, de indrukwekkende stormvloedkering en de vogelhut van Neeltje Jans. Wat het dit jaar wordt is bij het samenstellen van dit nummer nog niet bekend want de kalender van rondje pontje verschijnt pas in mei. We kiezen zeker weer voor een aantrekkelijk programma met, als toetje, een boottocht.

Inschrijven tot uiterlijk 30 juni door storting van €10 (vaarkosten + €1 kosten voorbereiding) op onze rekening.

Bij inschrijving wel vermelden : Rondje pontje, aantal deelnemers, fietsvervoer met eigen wagen ja/nee, mogelijke plaats(en) in auto voor medefietsers/fietsen en je telefoonnummer. Dat kan ook via een mailtje naar andre.de.mul@versateladsl.be of via een telefoontje naar Luc of André. Indien nodig zorgen we voor extra fietsvervoer + €1 per fiets).

Afspraak: Vertrek met eigen wagens om 8.00u aan de De Bist te Wilrijk.

Einduur ter plaatse: 17.00u

Mee te brengen: picknick, drank, kijker, fototoestel, stevig schoeisel, regenkleedij en uiteraard je fiets.

Leiding: André De Mul 03/828 70 32

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09



Vrijdag 20 juli: Laatste dag om in te schrijven voor de fietstocht van 29 juli



zondag 22 juli 2007
8.30u

Insectentocht in de Maat en den Diel



Wants - foto: Willy Ceulemenans

Net als de voorbije jaren gaan we ook dit jaar weer de Kempische insectenfauna te lijf met onze netjes, loepjes en determinatietabellen voor libellen, vlinders, lieveheersbeestjes, wantsen en ander klein gewriemel. In de voormiddag trekken we er onder deskundige begeleiding op uit in het reservaat De Maat. Dit gebied is een nat heidegebied waarvan de arme heidegrond lange tijd werd bevoeid met mineraal- en kalkrijk kanaalwater om hooiwinning mogelijk te maken. Tot 10 jaar geleden was dit een monotoon canadapopulierenbestand. Na het rooien van de canada's werden centraal een drietal ha wateringen als vloeiveiden (hooiland) hersteld met een rijke en bijzondere fauna en flora tot gevolg.

In de namiddag trekken we naar het gedeelte van het natuurgebied dat aan de overkant van het kanaal Bocholt-Herentals is gelegen: Den Diel. In dit gebied werd vroeger aan bruinkoolwinning gedaan waardoor er ondiepe waterpartijen ontstonden die inmiddels geëvolueerd zijn tot vijvers en ondiepe vennen. Het gebied staat te boek als één van de rijkste gebieden in Vlaanderen voor wat betreft de libellenfauna.

Voor beide gebieden geldt wellicht dat een anti-muggen vloeistof geen overbodige luxe is !!!

Afspraak: Vertrek met eigen wagens om 8.30u aan De Bist te Wilrijk.

Einduur ter plaatse: 16.00-17.00u

Mee te brengen: Picknick, drank, laarzen, veldgids(en).

Leiding: Johan Baetens 03/281 78 59

Gids: Johan Baetens en Kris Lauwers

Externe gids: Jef Sas



Zaterdag 28 juli
19.30u

Pinteling in Fort 7



Na het succes van vorig jaar, komt er natuurlijk een tweede editie van dit leuke zomerevenement. Dus wil je oude bekenden ontmoeten, nieuwe vrienden maken, je ideeën spuien, je beklag maken, je diensten aanbieden of heb je gewoon dorst, kom dan naar Den Alcedo Atthis (da's den IJsvogel) op deze (hopelijk) aangename zomeravond.

Afspraak: lokaal De IJsvogel vanaf 19.30u

Leiding: Ronny Deckers 0485/55 45 31

Hugo Waeterschoot: 03/455 22 12



Zondag 29 juli 2007
9.00u

Fietstocht:
Markiezaat en Wouwse Plantage
Bergen-op-Zoom



Het aantal deelnemers voor de fiets- en vaartocht van zaterdag 14 juli is beperkt tot max. 20. Bij voldoende belangstelling, d.w.z. min. 30 deelnemers, wordt vandaag een tweede tocht ingericht.

Deze fietstocht van zo'n 40 km starten we aan de parking van het natuurinfocentrum Kraayenberg op de Brabantse Wal, waar we de auto's achterlaten. De fietstrip voert ons langs het Kasteeldomein Mattenburgh, de Kreekraksluizen en langs het Markiezaatmeer waar we zeker uitkijken naar watervogels.

Hier broedden de laatste jaren ook Lepelaars. Via het buitengebied van Bergen-op-Zoom fietsen we verder langs de Wouwse Plantage en enkele heidegebiedjes. Deze gevarieerde fietstocht voert ons langs water, dijken, polder en bosrijke landschappen. Langs de route komen diverse rustplaatsen voor. Wie mee wil verwittigt Luc of André, ten laatste op 20 juli 2007.

Indien nodig zorgen we weer voor extra fietsvervoer (+ €1 per fiets).

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09

Leiding: André De Mul 03/828 70 32



Vrijdag 3 augustus 2007
21.30u

Nachtvlinders, mooier dan je denkt !



foto: Diane Appels

Wist je dat er meer dan 800 nachtvlinders zijn in Vlaanderen? En heb je al de tijd genomen om ze te bewonderen en te leren kennen? Dan zul je zeker even geboeid worden als de deelnemers aan onze cursus en raden wij u aan om deze avond met hen mee te beleven. We gaan in het Zoerselbos onder leiding van Wim Verachtert ontdekken hoe mooi en hoe gevarieerd ze zijn.

Afspraak: 21.30u ter plaatse:

Boshuisje, bezoekerscentrum, Boshuisweg 2 in Zoersel. Einde ter plaatse om 24.30u. Indien u vervoerproblemen hebt, contacteer de leiding.

Mee te brengen: determinatiegids, zaklamp, loepje en eventueel een knabbel en drank om de nacht gezellig door te brengen.

Gids: Wim Verachtert van Natuurpunt

Leiding: Johan Baetens 03/281 79 57



Zondag 12 augustus 2007
8.00u

Steltlopers in Zeeland



Grutto's

Zeeland is de plek bij uitstek om steltlopers van nabij gade te slaan op hun foeraageer- en hoogwatervluchtplaatsen. Een deel van de plevieren en ruiters behouden tot in augustus hun kleurrijk zomerkleed, wat een extra dimensie geeft bij het vogelkijken.

Deze uitstap is al jaren een vaste traditie die ons reeds talloze prachtige waarnemingen opleverde.

Luc en Rudy stellen het programma pas samen na de voorbereiding. Het zal niemand verwonderen dat de nadruk op Schouwen en met name de Prunjepolder, zal liggen, maar ook andere mogelijk minder gekende vogelplekjes komen aan bod. Je kunt ervan verzekerd zijn dat we weer heel wat water- en vogelrijke gebieden zullen bezoeken, het één al boeiender dan het andere.

Het tijdstip van hoog water (16.00u - 16.30u - Oosterschelde) is vandaag gunstig om deze observatietocht te besluiten met zicht op samentroepende steltlopers van allerlei slag.

Mogelijk zit er dan ook wel eens een zeldzamere gast tussen. We kijken mee met u en richten onze kijkers en telescopen op alle bezienswaardige soorten, zodat zowel leken als meer gevorderden aan hun trekken kunnen komen.

Afspraak: wij vertrekken om 8.00u op de Bist te Wilrijk met eigen wagens en zijn daar terug omstreeks 19.00u

Mee te brengen: picknick, drank, kijker, fototoestel, stevig schoeisel, regenkledij

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09

Leiding: Rudy Vansevenant tel 015/32 08 05

Vrijdag 17 augustus: Laatste dag om in te schrijven voor de bustocht van 2 september - Hoge Venen



**Zondag 19 augustus 2007
8.00u**

Bezoek Vogelringstation



Siberische Tijftjaf

Augustus is voor velen de zomermaand bij uitstek. De temperaturen swingen vaak de pan uit en warmteonweders spoelen de stoffige hitte van tijd tot tijd weg (het ideale scenario laat ons zeggen). Maar... zoals vele vogelaars ook weten, vertrekken in deze maand ook talrijke vogels naar hun winterkwartieren in het zuiden. Vooral zangvogels begeven zich nu op hun lange tocht naar zonnigere en voedselrijkere oorden. De meeste trekken echter 's nachts en worden dus vaak over het hoofd gezien. Onderzoek naar dit natuurfenomeen gebeurt dan ook voornamelijk dankzij de medewerking van vogelringers. Van wat er in de donkere uren allemaal over onze slapende hoofden overkomt, krijgen zij het één en ander in hun netten. Zij voorzien deze exemplaren dan van een identificatiering en laten ze dan uiteraard terug vrij! Hoe dit allemaal in z'n werk gaat, hopen we vandaag te kunnen bekijken door een bezoek aan een vogelringstation in de buurt van onze regio.

Afspraak: vertrek met eigen wagens (kostendelend vervoer!) om 8.00u op de Bist te Wilrijk. Het einde is voorzien rond 12.00u ter plaatse.

Mee te brengen: laarzen, veldgids(en), verrekijker, fototoestel

Leiding: Tuur Wuyts 03/ 449 99 11

Gids: Wim Roelant 0477/34 07 21



**Vrijdag 24 augustus 2007
19.30u**

**Zomeravond:
Vleermuizenwandeling**



Grootoorvleermuis

Velen kennen het Fort als winterverblijfplaats van een beperkte populatie vleermuizen. In de zomer verblijven vleermuizen echter eerder in natuurlijke holtes zoals verlaten spechtenholten of in dakspanten. 's Avonds tegen zonsondergang (verwacht voor 20.45u), gaan ze dan actief op zoek naar voedsel. Het is precies op dat moment dat ze het best waarneembaar zijn en we ze bijvoorbeeld kunnen zien scheren over de Fortgracht op zoek naar muggen, motten en andere insecten. Aan de hand van een Batdetector trachten we voor jullie de ultrasone geluiden van Vleermuizen ook hoorbaar te maken voor het gewone oor. Bovendien kunnen we aan de hand van deze geluiden ook de jachttechniek van vleermuizen uitleggen.

Afspraak: we starten de wandeling om 19.30u aan het lokaal de IJsvogel (ingang Fort VII aan de Legerstraat te Wilrijk) en zijn terug een uurtje na zonsondergang tegen 21.45u.

Gids: Hugo Waeterschoot 03/455 22 12 e-mail: hugo.waeterschoot@scarlet.be



**Zondag 2 september 2007
7.30u**

**Busuitstap:
landschapstocht
naar de Hoge Venen: Algemeines,
Brack Venn en Schwarzbusch**



Vandaag gaan we op verkenning naar een minder gekend deel van de Hoge Venen, gelegen langsheen de weg Eupen-Monchau juist voor de Duitse grens : het Brackvenn, het Algemeines Venn en het Schwarzbusch. Alhoewel misschien minder spectaculair dan het gebied rond de Botrange, hebben we hier als groot voordeel dat we op één wandeling vele verschillende landschappelijke aspecten van de Hoge Venen te zien krijgen. We vertrekken via een knuppelpad op zoek naar de restanten van het Brackvenn. Dit erg mooie gebied herbergt de restanten van een aantal



Klokjesgentiaan

“pfalzen” die een mooie diversiteit aan flora en fauna bevatten zoals de Beredruif, Beenbreek, Zonnedauw en andere planten van het zure milieu. Verder op weg naar de open vlakte van het Algemeines Venn, komen bijna zeker de Klokjesgentiaan tegen, alleen hiervoor zou u reeds de tocht aanvatten, een juweeltje van moeder natuur. Maar ook de zo typische bosgebieden van de Venen staan op het programma waar we op zoek gaan naar enkele relictplanten uit de laatste ijstijdperiode zoals de Zevenster (hopelijk ??) en de Stippelvaren. Met een beetje geluk doen we tevens een aantal mooie vogelwaarnemingen in het dichte naaldbos. Ten gevolge de aanwezigheid van de Hazelaar is een ontmoeting met de Notenkraker in dit seizoen niet uitgesloten. Op onze terugweg wandelen we langs de Eupenergrabe een restant uit de periode van Napoleon.

Hopelijk valt het weer enigszins mee want we eten onze boterhammen 's middags op in het veld. De wandeling gepland voor vandaag, is wel lang (15 km) maar helemaal niet moeilijk, in tegendeel zelfs, zodat het een ideale gezinsuitstap vormt waar ook jongeren (die de afstand kunnen wandelen) gerust welkom zijn. Doordat we met een bus naar ginder trekken wordt het comfort van de tocht vergroot.

Inschrijving: Grijp deze unieke kans en schrijf snel in door storting van €14 (volwassenen) of €12 (steuntrekkers) op rekening 979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met vermelding van namen deelnemers en telefoonnummer. Kinderen tot 12 j gaan gratis mee en voor een familie voorzien we een speciale gezinsprijs van €40, ongeacht het aantal kinderen.

Afspraak: we vertrekken met de bus op de Bist te Wilrijk om 7.30u stipt. Het einde is voorzien rond 19.30u terug in Wilrijk

Mee te brengen: Picknick (incl. drank), verrekijker, stevige stapschoenen en bij regenweer laarzen

Gids: Hugo Waeterschoot 03/455 22 12 e-mail: hugo.waeterschoot@scarlet.be



Zondag 9 september 2007
8.00u

Natuurreservaat Kampina bij
Boxtel (Noord Brabant/NL)



Drie maal is scheepsrecht !

Na eerdere bezoeken in 1993 en 1998 brengt Luc ons voor de derde maal naar Kampina.

Zowat iedereen die er voor de eerste maal voet zet komt onder de indruk van dit schitterend natuurreservaat, dat ongetwijfeld tot de mooiste heidegebieden van W-Europa behoort.

Tijdens de gevarieerde dagwandeling (ongeveer 12 km) met picknick in volle natuur, doorkruisen we het gebied langs de mooiste hoekjes.

Wie wil kennis maken met een brok ongeschonden, oud Kempenlandschap, moet vandaag zeker meegaan. Een groot deel van Kampina was eertijds het bezit van P.G. Van Tienhoven, één van de pioniers van Natuurmonumenten. De kostbare schenking is sinds 1929 uitgebreid tot de huidige 1200 ha.

Het centraal open heidegebied ligt bezaaid met tientallen vennen, het één al mooier dan het andere. Rondom een krans van loof- en dennenbossen.

Het riviertje, de Beerze, kronkelt door een vochtig stroomdal, waar o.a. Gagel welig bloeit.

Bij de uitermate rijke flora behoren soorten als Zonnedauw (ronde en kleine), Lavendelheide, Klokjesgentiaan, Beenbreek en Koningsvaren.

De broedvogellijst vermeldt zo'n 70-tal soorten. Bij vorige bezoeken kwamen o.a. Boomvalk, Wespendif, Wielewaal, Boomleeuwerik, Zomertaling, Zwarte Specht, Blauwborst en Gekraagde Roodstaart in het vogellijstje.

Ook benieuwd wat het nu zal worden ? Aarzel dan niet en kom mee genieten van deze parel aan Neerlands kroon.

Afspraak: wij vertrekken op de Bist om 8.00u met eigen vervoer (kostendelend) en zijn daar 's avonds terug omstreeks 19.00u

Mee te brengen: picknick, drank, kijker, fototoestel, stevig schoeisel, regenkledij en 1 euro (voorbereidingskosten) bij het vertrek aan de leiding te betalen.

Leiding: Tuur Wuyts tel 03/449 99 11

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09



Zondag 16 september 2007

8.30u

**Vogel- en landschapstocht:
Schulensbroek en Vallei van de
Zwarte Beek.**



Draaihals

Het Schulensbroek vormt in de najaarstrekperiode waarin we ons in deze tijd van het jaar bevinden een ideaal gebied voor het observeren van trekvogels. Het gebied is vooral bekend omwille van de viseter bij uitstek onder onze roofvogels, de Visarend. Echter ook andere leuke soorten, zoals twee jaar geleden nog de Draaihals, kunnen hier bewonderd worden.

's Namiddags wandelen we rond in een nabij gelegen deel van de gekende Zwarte Beek, die vooral landschappelijk de moeite waard is in het ons stilaan volgebouwde Vlaanderenland! Wij wandelen in het totaal 10 à 15 km.

Afspraak: wij vertrekken op de Bist te Wilrijk om 8.30u met eigen wagens (kostendelend vervoer) en het einde ter plaatse is voorzien omstreeks 17.00u.

Mee te brengen: picknick, drank, laarzen, veldgids(en), telescoop, verrekijker, loep

Leiding: Wim Vandeweyer 03/321 32 23

Gids: Wim Roelant 0477/34 07 21



Zondag 23 september 2007

13.30u

Kinderactiviteit: Herfstschatten

😊 6-12j

De zomer loopt stilletjes naar z'n eind. De planten bereiden zich voor op de komende winter en de volgende lente. Bessen, noten, zaden en vruchten zijn nu volop te vinden. De dieren en soms ook de mensen leggen een wintervoorraad aan.

Wij trekken het bos in, om te zien wat de natuur nu allemaal te bieden heeft.

Daarna gaan we nog iets heel speciaal doen, maar om te weten wat, zal je eerst het raadsel op de kinderpagina moeten oplossen.

Leiding: Nancy Geldhof 0485/85 13 64



Zondag 30 september 2007

8.30u

**Vogels kijken op
Noordelijk Eiland Wintam**



Voor wie het nog niet moest weten, het noordelijk Eiland van Wintam is één van de beste vogelgebieden in onze contreien. Zowel qua broedvogels, pleisteraars als doortrekkers is hier altijd wel wat moois waar te nemen. Iedereen dus mee paraat voor een – als het weer wat meezit - ongetwijfeld boeiende voormiddag!

Afspraak: We vertrekken om 8.30u aan de Bist in Wilrijk en rijden met kostendelend vervoer (= samen in de auto) naar Wintam. Mensen die ter plekke willen aansluiten, kunnen dit ter hoogte van de overzet in Schelle. Gelieve dan wel de leiding hiervan tijdig op de hoogte te brengen. Het einde is voorzien rond 12.15u ter plaatse.

Mee te brengen: drank, laarzen, veldgids(en), telescoop, verrekijker

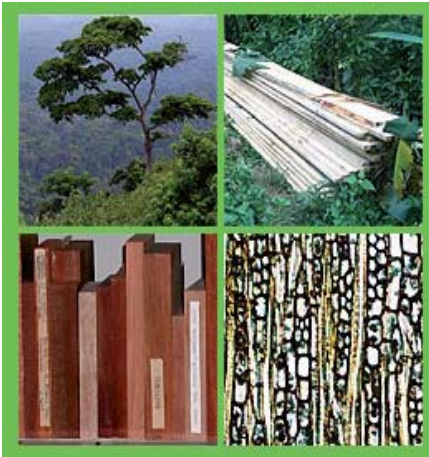
Leiding: Tuur Wuyts 03/449 99 11

Gids: Wim Roelant 0477/34 07 21

Zondag 7 oktober 2007
9.00u

**Tervuren, arboretum + Afrika-
museum**

😊 >12j



's Morgens brengen we een bezoek aan het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Met een beetje geluk krijgen we de kans de niet tentoongestelde collectie te bewonderen. Vanaf 5 oktober loopt hier een tijdelijke tentoonstelling over het bos, vast ook interessant voor ons. In dit imposante en mooie museum zijn de laatste tijd veel vernieuwingswerken gebeurd.

We nuttigen onze picknick in cafetaria Diependaal, waar warme en koude dranken te verkrijgen zijn.

In de namiddag vertrekken we met Eric Loots als gids voor een toffe wandeling door het Arboretum. Tussen de zowat 460 aanwezige bomensoorten heeft Eric keuze genoeg om ons een heleboel interessante weetjes te vertellen, vooral omdat uitheemse bomen al lang zijn stokpaardje zijn. Vogels en paddenstoelen lopen we natuurlijk niet onopgemerkt voorbij.

Een niet te missen dag vol variatie!

Afspraak: we vertrekken om 9.00u met eigen wagens op de Bist te Wilrijk.

Aansluiten is mogelijk om 10.00u aan de ingang van het museum of om 14.00u aan de ingang van het Arboretum. Gelieve de leiding hiervan bij voorbaat te verwittigen. Het einde is voorzien om 17.00u ter plaatse.

Mee te brengen: picknick, verrekijker, loepje, fototoestel en stevig regenbestendig schoeisel.

Kosten: 5 à 6 Euro, afhankelijk van het aantal deelnemers, ter plaatse aan de leiding te betalen.

Leiding: Lucy De Nave 03/237 99 52 (0485/71 73 48 enkel op de dag zelf)

Gids: Eric Loots

**Vrijdag 12 oktober: Laatste dag om in te schrijven voor
de bustocht van 28 oktober - Ardennentocht**



Zondag 14 oktober 2007

14.00u

Spinnensafari



Het roept bij velen van ons nog steeds rillingen op als we met een spin in huis geconfronteerd worden. Nochtans is er bij ons geen enkele echt gevaarlijk.

Met wie na de spinnencursus de smaak te pakken heeft en z'n kennis in de praktijk wil testen en alle andere geïnteresseerden gaan we een middag kijken waar, welke spinnen meestal te vinden zijn en waarom. We bekijken hoe ze jagen en welk web ze maken.

Afspraak: om 14.00u aan Fort 7, Legerstraat 40 te Wilrijk. Einde rond 17.00u

Mee te brengen: Veldgids(en), loep, potjes, fototoestel

Leiding: Nancy Geldhof 0485/85 13 64

Gids: Johan Baetens 03/281 78 59



Zondag 21 oktober 2007

7.00u

**Vogeltrekexcursie
kust Walcheren**



Het is weer volop trektijd voor duizenden zangvogels die bij voorkeur overdag vliegen.

Groepjes vinken, lijsters, leeuweriken, gorzen, piepers en nog veel meer volgen een zuidwestelijke tot westelijke trekbaan die hun etappegewijs naar hun overwinteringsgebied leidt. Een jaarlijks fenomeen, waar het laatste wetenswaardige feit nog niet van gekend is. Maar ook zeevogels, zoals jagers en Jan-van-Genten trekken naar het zuiden.

Een dag met mooi weer na een periode van regen, mist of harde wind, geeft soms topaantallen. Op zulke dagen passeren ook roofvogels geregeld de revue.

Het dagscenario is voor de deelnemers van vorige edities reeds een vertrouwd gebeuren: tijdens de voormiddag gaan we de trek gadeslaan vanop een vaste waarnemingsplaats. Dat kan zijn: vanop de duinen nabij Vlissingen of eventueel, als de zeetrek gunstig lijkt, vanop de kustdijk van Westkapelle.



Lepelaar in vlucht © Rudy Vansevenant

Tijdens de namiddag bezoeken we één of meer (... mogelijk nieuwe!) vogelgebieden op Walcheren.

Luc en Wim nodigen u van harte uit om mee te komen ontdekken en genieten van de bonte schare trekvogels langst de kust. Voor wie oog heeft voor het boeiende fenomeen "de vogeltrek" telkens weer een verademing.

Afspraak: wij vertrekken om 7.00u op de Bist te Wilrijk met eigen vervoer (kostendelend) en zijn daar s'avonds terug omstreeks 18.30u

Mee te brengen: picknick, drank, kijker, fototoestel, stevig schoeisel, regenkleddij 1 euro (voorbereidingskosten) bij het vertrek aan de leiding te betalen

Leiding: Wim Roelant 0477/34 07 21

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09



Zondag 28 oktober 2007
7.30u



Busuitstap:
Ardennentocht:
Born, Amel



Kraanvogel

De herfst is een uitgelezen moment voor een landschapswandeling (ong. 16 km). Het Eifel-gebied in de Belgische Oostkantons ziet er schitterend uit in deze periode. We bezoeken een gebied dat nooit eerder op het programma stond. Vertrekken doen we ergens tussen Sankt-Vith en Amel en we lopen onder andere langs het riviertje Die Emmels. Een oude spoorwegberm, bossen, weilanden en valleitjes, kan er iemand meer variatie verzinnen? Rode Wouw, Klapekster en zelfs Kraanvogel staan van vorige uitstappen in het notaboekje. Mogelijk vinden we nog resten van plantjes als Stijve Ogentroost en Bergvenkel. Picknicken doen we in een gezellig cafeetje

Afspraak: we vertrekken met de bus te Wilrijk om 7.30u, het einde is voorzien rond 17.00u ter plaatse. De wandelafstand bedraagt ongeveer 16 km.

Wie mee wil, stort voor 12 oktober 14 EUR (volw) of 12 EUR (steuntrekker) op onze rekening. Kinderen tot 12 j gaan gratis mee en voor een familie voorzien we een speciale gezinsprijs van €40, ongeacht het aantal kinderen.

Mee te brengen: picknick, kijker, veldgidsen, fototoestel... en stevige wandelschoenen

Leiding: Wim Van Deynze 03/455 10 70 of 0497/81 07 77

Gids: Walter Van Spaendonk 03/480 54 24 of 0479/98 57 77



Nieuws van de planten- en insectenwerkgroep

Wist je dat je elke maandagavond met ervaren planten- en insectenkenners op stap kunt gaan in een gebiedje van onze afdeling, dus lekker dicht bij huis en de mogelijkheid om veel over planten en insecten te leren.

We hebben helaas woensdagavond determinatie voorlopig in de ijskast moeten stoppen. De permanentie liep spaak en we willen vermijden, dat er nog eens mensen voor niks komen opdagen. Enkel maandagavond dus, maar dan ook op feestdagen, daar er elke maand al een maandag wegvalt wegens bestuursvergadering.

Positief is, dat we uitgebreide streeplijsten wisten samen te stellen van het Solhof, het meest Noordoostelijke uurhok van het Schoonselhof en het Geitenpad. Meerder avonden op 1 locatie brengt inderdaad ongeveer 50% meer taxa per gebied op. Hopelijk mogen we ook jullie snel eens begroeten!!!

Contact persoon is Ronny Deckers. Stuur een mailtje naar <ronald.deckers@telenet.be> en je wordt elke week verwittigd van de afspraakplaats.





't rAntGroentje !

Hoi natuurvriendje,

Na de grote vakantie kan je het al een klein beetje zien. De dagen worden al wat korter, het wordt soms al wat kouder s'morgens en er liggen al wat blaadjes op de grond. Tekenend dat de herfst eraan komt.

Dit is een heel leuk seizoen, want er zijn heel wat grote en kleine schatten te vinden nu in de natuur. Van piepkleine zaden, tot reuzengrote vruchten. En zeker ook de paddenstoelen niet vergeten, die je na een weekje regen kan gaan bewonderen. Denk er wel aan dat ze beschermt zijn (dat wil zeggen dat je ze niet mag stukmaken of plukken).

WIST JE DAT?

De bomen geven hun helpers een beloning!

Als bomen voor hun kroost zorgen, laten ze niets aan het toeval over. Elke noot, van het kleinste beukenootje, tot de dikste walnoot, zit vol vetten. Laat de vorst maar komen, ze zullen niet bevriezen.

Ze zijn ook heel voedzaam, zodat heel wat dieren ze graag op hun menu zetten.

Intussen gooit de natuur het met hen op een akkoordje: in ruil voor voedsel vliegt de specht met een walnoot weg, sleept de eekhoorn met kastanjes, vervoert de bosmuis eikels.

Zo kom je als noot nog eens ergens, en zo heeft de natuur het gewild.

Want als alle eikels onder de kruin blijven liggen, groeit er bij gebrek aan licht, nooit een nieuwe eikenboom.



Zondag 23 september

Gaan we samen op onderzoek uit in het fort, op zoek naar zaden en vruchten die de planten hebben voortgebracht.

We zoeken ook uit hoe zij op reis gaan.

Daarna gaan we samen in onze ijsvogelkeuken iets heel lekker maken van vruchten, dat je nog mee naar huis kan nemen ook.

Maar om te weten wat, moet je eerst nog de puzzel hieronder oplossen.

Wil je erbij zijn, schrijf dan vlug in en breng een glazen potje en €1 mee.

We komen samen aan de ingang van fort7 Legerstraat 40 om 13.30u.

En sluiten af om 17.00u.

Puzzel

Vul de antwoorden op de volgende vragen in het rooster hiernaast in.

In de vetgedrukte vakjes, lees je wat we gaan maken.

Wil je mij een plezier doen, stuur me dan de oplossing, met vermelding van je naam en leeftijd naar: Nancy.geldhof@telenet.be

Zo weet ik hoeveel kinderen het rantgroentje lezen en krijg jij van mij een nieuwe puzzel.

1* Dit komt uit een zaadje in de lente.

2* Groeit nu aan de hazelaar

3* Dit is heel belangrijk op Fort7

4* Is lekker en gezond

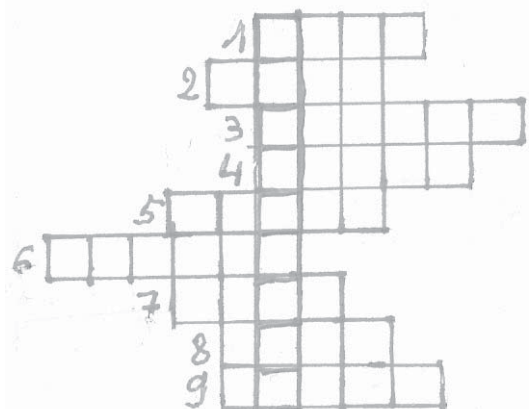
5* Van deze besjes wordt een hoestdrank gemaakt

6* Dit seizoen begint op 21/9

7* Niet zoet maar...

8* Deze vogel broedt in de fortgracht, zijn kuikens hebben een pyjama aan

9* Steenvrucht



Paddenstoelenwerkgroep

Dag Mycofieltjes allemaal,

Het is nu volop zomer en na de zomer komt de herfst en dus denken we al allemaal aan het komend paddenstoelenseizoen natuurlijk...

Hieronder vind je alle info betreffende onze traditionele paddenstoelencursus. Verder wordt ook het Paddenstoelenweekend van onze werkgroep aangekondigd.

Paddenstoelencursus 2007

Onze afdeling organiseert weer drie cursussen volgens onze traditionele formule met één theorieavond en een achttal wandelingen volledig gericht op het herkennen van paddenstoelen in het veld in diverse biotopen. Een van deze cursussen wordt voorbehouden aan de lesgevers als kadervorming. Op de twee anderen is iedereen welkom.

Theorie

De voorbereidende, praktijkgerichte theorieavond is bedoeld voor de beginners, maar leerrijk voor iedereen en zal doorgaan in de IJsvogel, Legerstraat 40 te Wilrijk, op donderdag 30 augustus 2007 van 20.00u tot 23.00u.

Praktijk

De wandelingen (8 voor de beginners, 8 voor de gevorderden) gaan door in de omgeving van Antwerpen, op zaterdagvoormiddag van 1 september tot 20 oktober 2007 voor beide groepen telkens van 9.00u tot 12.00u. Afspraak is telkens aan de ingang van het bezochte domein.

Na inschrijving zullen de deelnemers het volledige programma met locaties ontvangen.

Cursus "Beginners"

Deze cursus is bestemd voor alle mensen die deze boeiende wereld voor het eerst willen ontdekken of die al een kleine basiskennis hebben. Er zal aandacht gegeven worden aan de families en de algemene soorten en aan de levenswijze van deze organismen.

Cursus "Gevorderden"

Deze cursus is bedoeld voor de leergierigen die er meer van willen weten en dieper willen ingaan op het determineren in het veld. Voor microscopie wordt verwezen naar de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring, waar iedereen welkom is.

Cursus "Kadervorming"

Deze intensieve cursus wordt gegeven door Hans Vermeulen en is voorbehouden aan de lesgevers uit onze afdeling.

Informatie bij Catherine Vandercruyssen, tel 03/288 81 07, e-mail cvdx@pandora.be,

Inschrijving voor Natuurpuntleden door storting van 18 euro op rekening 979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met als mededeling "paddenstoelen - beginners" of "paddenstoelen - gevorderden" + uw naam en telefoonnummer/e-mail adres. Niet-leden betalen 38 euro en zijn dan automatisch lid.

Paddenstoelenweekend

Om ook in het zuiden van ons land de paddenstoelen te bestuderen, organiseert onze paddenstoelenwerkgroep van 12 tot 14 oktober een WE in Treignes in de Viroinvallei, onder leiding van Hans Vermeulen. Dit weekend is voorbehouden voor mensen met een zekere paddenstoelenkennis en de deelnemers aan de cursus krijgen voorrang. Het is in feite de bekroning van het werk van alle gevorderden en lesgevers, maar indien er nog plaats is, nodigen wij graag ook andere mycofielen uit.

Deelname in de kosten : groepskamer €99; tweepersoonskamer zonder douche €104, tweepersoonskamer met douche €110

Inbegrepen : maaltijd op vrijdag en zaterdag avond, pick-nick zaterdag en zondag middag, legendarische vieruurtjes, begeleiding door Hans.

Daarbij komen nog kosten voor drank aan tafel 's avonds en uw eigen vervoerskosten.

Inschrijven door storting van een voorschot van 50 euro op rekening 979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met als mededeling "paddenstoelen - weekend" + uw naam en telefoonnummer/e-mail adres.

Wij willen ook iedereen die van de paddenstoelen houdt, aansporen zich bij de KAMK (Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring) aan te sluiten. Zij hebben activiteiten het hele jaar door, hetzij excursies, hetzij microscopie of determinatieavonden in de Bioruimte van het RUCA op dinsdag avond. Je vindt alle info op www.KAMK.be of bij Lieve Deceuninck (03 455 92 79, lieve.deceuninck@skynet.be).

Spinnencursus

Spinnen zijn geen akelige beestjes zoals velen denken, maar onbekend maakt onbemind.

Wens je hieraan te verhelpen en eens ontdekken hoeveel leuke soortjes er bestaan, wat hun levenswijze is, waarom er zo veel verschillende webben zijn en nog vele andere boeiende weetjes, schrijf je dan snel in voor onze leuke spinnencursus.

Noby Thijs zal je door zijn kennis en enthousiasme laten zien hoe interessant deze beestjes wel zijn. Je krijgt ook een lijvig syllabus in de prijs inbegrepen.

Theorie :

dinsdag 11 en 19 september van 19.30u tot 22.00u

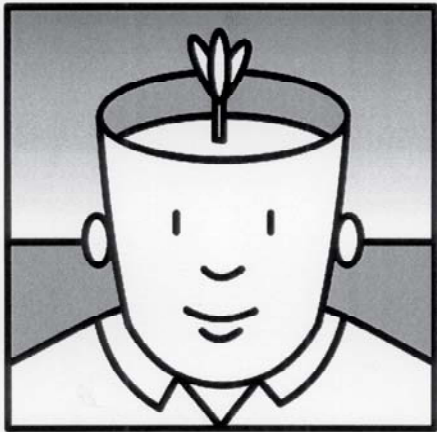
Praktijk :

zondag 23 september van 10.00u tot 13.00u in Fort 7, Wilrijk

zaterdag 29 september van 14.00u tot 17.00u in Park Weyninchhove, Hove

Inschrijving door 18 euro (niet-leden 23 euro) te storten op rekening 979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen, met als mededeling "Spinnen" + naam en telefoonnummer/e-mail adres.





Cursus Natuur-In-Zicht



Wil je samen met anderen de natuur beleven en er wat meer over te weten komen? Dan is de cursus Natuur-In-Zicht iets voor jou. Deze cursus van het Centrum Voor Natuur- en milieueducatie wordt georganiseerd in samenwerking met lesgevers en excursieleiders van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Deze groene basiscursus richt zich tot iedereen die de eerste stappen zet in de natuur. Hij is de eerste schakel in het CVN-cursustraject natuurgids.

Van de deelnemers wordt geen enkele voorkennis vereist. Je maakt er kennis met planten, dieren, ecologie; landschappen en biodiversiteit. Natuurkennis en natuurbeleving vullen elkaar aan tijdens de binnenactiviteiten (natuurkennis) en de excursies in de nabije omgeving (natuurbeleving).

Na de cursus heb je een basisinzicht in de natuur om je heen. Je weet ook waar je terecht kunt om meer van de natuur te genieten of om de natuur een helpende hand toe te steken. Als je de smaak te pakken hebt, beschik je over de nodige voorkennis om aan de cursus natuurgids* te beginnen.

De binnenactiviteiten gebeuren op woensdagavond (19.30 - 22.30 uur) in lokaal De IJsvogel, Legerstraat 40, 2610 Wilrijk. Diezelfde week nog gaat de daarbij aansluitende excursie door op zaterdagvoormiddag (9.00 - 12.00 uur).

Programma

- Wo. 05/09 - Planten (Lesgever: Herman Snoeck)
- Za. 08/09 - Excursie 'Planten' (Natuurreservaat Fort 7, Wilrijk - Gids: Lucy de Nave)
- Wo. 12/09 - Dieren (Lesgever: Herman Snoeck)
- Za. 15/09 - Excursie 'Dieren' (Natuurgebied Fort 5, Edegem - Gids: Karel Matthijs)
- Wo. 19/09 - Landschappen en Biotopen (Lesgever: Hugo Waeterschoot)
- Za. 22/09 - Excursie 'Landschappen en Biotopen' (Natuurgebied Zuidrand Antwerpen - Aartselaar-Kontich; Gids: Hugo Waeterschoot)
- Wo. 26/09 - Alles hangt samen (Lesgever: Gilbert Van Ael)
- Za. 29/09 - Excursie 'Alles hangt samen' (Natuurgebied Geitenpad - Wilrijk - Gids: Hugo Blockx)
- Wo. 03/10 - Biodiversiteit (Lesgever: Gilbert Van Ael)
- Za. 06/10 - Excursie 'Biodiversiteit' (Natuurgebied Hobokense Polder - Hoboken - Gids: Gilbert Van Ael)

Vaste cursusbegeleiders zijn Lucy de Nave en Herman Snoeck.

Hoe inschrijven en betalen?

Schrijf telefonisch in bij CVN op 03/226 02 91 of via de website www.c-v-n.be.

Het cursusgeld bedraagt 60 euro. Het handboek is in de prijs inbegrepen.

Schrijf het cursusgeld over op 404-3076041-29 van CVN, Meir 44a, 2000 Antwerpen en vermeld je naam en 'Cursus Natuur-in-zicht, Fort 7, Wilrijk 2007'.

Je kunt ook betalen met opleidingscheques, sportcheques of cultuurcheques.

Meer informatie?

CVN-secretariaat: 03/226 02 91 of info@c-v-n.be

Herman Snoeck: 03/237 99 52 of herman.snoeck@antwerpen.be

* Er begint een CVN-cursus Natuurgids in de Zoo op 10/10, in Hove op 11/10 en in het EHA! Ecohuis op 16/10.

WWF HEDERA en CVN

Cursus natuurgids in Hove

Wil u inzicht verwerven in de natuur en in staat zijn dit inzicht aan anderen door te geven?

De cursus natuurgids leert u de natuur herkennen, begrijpen en vertalen. Gespecialiseerde kennis of vaardigheden komen niet aan bod, wel verwerft u een ruime algemene kennis van natuur en milieu. Van deelnemers wordt een minimale voorkennis verwacht.

De cursus omvat een dertigtal bijeenkomsten, waarvan zowat de helft excursies, gespreid over één jaar. Wie deelneemt en een opdracht volbrengt kan bovendien het attest natuurgids behalen. Na deze cursus heeft u voldoende algemene natuurkennis en vaardigheden om alleen of met een groep de natuur in te trekken.

De cursus loopt van 11 oktober 2007 tot 19 juni 2008. Binnenactiviteiten gaan door op donderdagavond, excursies op zaterdagmorgen.

Cursusplaats GC De Markgraaf, Kapelstraat 8, 2540 Hove
Voor vrijblijvende inlichtingen contacteert u het CVN secretariaat, Meir 44a, 2000 Antwerpen, 03/226 02 91, info@c-v-n.be www.c-v-n.be

Of WWF Hedera, Walter Suys, 03/457 52 13, waltersuys.natuur@belgacom.net

Vaste gasaansluiting in de IJsvogel: eerste realisaties (G. Callaerts)

Na het nagaan van de vele mogelijke scenario's voor een gasaansluiting in ons infolokaal "De IJsvogel" werd besloten voor een onderboring van de talud naast het lokaal. Op 12 april l.l. werd de beton voor het infolokaal opengebroken en het talud onderboord zodat een leiding kon getrokken worden van aan de straatkant tot aan het lokaal. De aansluiting op het netwerk (Eandis) en de plaatsing van de meter gebeurde op 10 mei l.l. Nu nog de aansluiting in het lokaal en de vervanging van de huidige kachels zodat het gebruik van de losstaande gasflessen definitief tot het verleden zal behoren.

Erfpacht conciërgegebouw: een stapje dichterbij (J. Baetens)

Op maandag 14 mei is de landmeter van het Agentschap Natuur en Bos het perceel van het conciërgegebouw op Fort 7 komen opmeten. Dit was een noodzakelijke administratieve stap omdat het perceel tot hetzelfde kadastrale perceel behoort als de rest van het reservaat. Door het opmeten kan nu in de pachtovereenkomst gespecificeerd worden welk stuk juist in erfpacht wordt gegeven. Wordt ongetwijfeld vervolgd.

Hulp bij de herinrichting van de UA-biotuin (J. Baetens)

Er zijn wellicht weinig natuurpuntleden die het weten, maar aan de Groenenborgercampus, net aan de grens met de groene ruimte bovenop de Craeybeckx-tunnel, ligt de Biotuin van de UA, een terreintje van een goede 5000 m². Deze tuin werd ooit aangelegd met de bedoeling om de veldkennis van biologen in wording aan te scherpen en eveneens een locatie te hebben voor het uitvoeren van (al dan niet experimenteel) veldonderzoek. Daartoe werden er eind jaren '90 twee vijvers uitgegraven, een talud opgetrokken en een omheining geplaatst.

Een goede 10 jaar later lag het stuk er, bij gebrek aan beheer, onderkomen bij. Het werd zelfs door de lokale groendienst als groenafval depot gebruikt. Onder impuls van Kurt Jordaens (Onderzoeksgroep Evolutionaire Biologie) en Wim De Belder (verantwoordelijke Bioruimte) werd een oproep gedaan aan FABIAN (studentenvereniging biologen antwerpen) en natuurpunt Zuidrand Antwerpen om dit stuk terug in ere te herstellen.

Op zaterdag 21 april werd gestart met de werken. De door de groendienst aangelegde composthoop werd verplaatst tot tegen de omheining zodat de verstoring minimaal blijft en achtergebleven restanten van veldexperimenten werden opgeruimd. In de omheining werden gaten voorzien voor de immigratie van egels, want tot nu toe waren er geen in dit gebiedje te vinden. De wilgen rond de 2 vijvers werden geknot, tot op de grond teruggezet of op een hoogte van 2 m afgezaagd en geringd. Hiermee komt er terug voldoende licht op de vijvers en krijgt de IJsvogel opnieuw de kans op zijn stekelbaarsjes op een plekje naast de vijver te verorberen. Enkele verruigde stukjes werden gemaaid om de dominantie van Braam te doorbreken.

Met de herstelde Biotuin wensen de initiatiefnemers de toekomstige biologen van de nodige terreinkennis te voorzien, zowel wat betreft fauna en flora, als wat betreft mogelijke beheersmaatregelen zodat ze bij het verlaten van de universiteit toch ook wat praktische kennis hieromtrent op zak hebben. De aanwezige planten- en dierenrijkdom zal dan ook uitvoerig opgevolgd worden en met een jaarlijkse beheerdag zal het stukje gevrijwaard blijven van degradatie. De waarnemingen zullen op een eigen website terechtkomen (<http://www.ua.ac.be/biotuin>.)

BPA Neerland (J. Baetens)

Het bestuur werd onlangs gecontacteerd door een stadsambtenaar met de vraag om samen met hen, het districtsbestuur en andere belanghebbenden rond de tafel te gaan zitten om een inrichtingsplan uit te werken. Hierin zal de inrichting van alle open ruimte in het BPA en de toekomstig te nemen beheersmaatregelen worden uitgewerkt. Uiteraard willen wij hieraan constructief meewerken, niettegenstaande het feit dat het hier wederom gaat om het zoveelste mooie plan, dat mogelijk dode letter zal blijven.

Hollebeekvallei (J. Baetens)

Ook voor de Hollebeek werd het bestuur door een stadsambtenaar gecontacteerd. Concreet wordt hier aan (beide afdelingen van) Natuurpunt gevraagd om aanbevelingen ten opzichte van het nieuwe uitgewerkte plan van aanpak, uitwisseling van faunistische en floristische kennis van het gebied, kennisgeving omtrent het huidige gevoerde beheer en onze standpunten omtrent de inrichting en het beheer van de Hollebeekvallei als publieke ruimte. Ook hier zullen we, in nauw overleg met de Afdeling Hobokense Polder, op ingaan niettegenstaande het feit dat het ook hier het zoveelste mooie plan op rij betreft.

Dag van de Trage weg, 27-28 oktober

Vanuit natuurland Vlaanderen kwam de oproep om op 27-28 oktober onze schouders te zetten onder de dag van de trage weg. Trage wegen zijn immers een bedreigd patrimonium: het vroegere netwerk aan veldwegen, kerk- en voetwegels, aarden wegen, ... neemt bestendig af door verwaarlozing en/of onrechtmatige inname (afsluiten, omploegen,..). Concreet wordt van ons verwacht dat we gedurende dit weekend extra aandacht geven aan oude buurtwegen. Dit kan op verschillende manieren: het organiseren van een beheerdag of een wandel-fietstocht, het plaatsen van een infobord, rondgaan met een petitie en deze aan de bevoegde instanties overmaken, Sinds maart-april kan je nagaan welke buurtwegen er in jouw omgeving liggen dankzij het geoloket op de site van de Provincie (http://www.provant.be/bestuur/grondgebied/gis/atlas_buurtwegen/). Ook kan elke burger zich engageren om een trage weg in zijn of haar omgeving onder de aandacht te brengen door stukjes tekst en foto's te publiceren op de site www.vlaanderentraag.be. Hoe meer aandacht voor onze trage wegen, hoe meer kans op hun bescherming.

Tot ons groot genoegen heeft het district Wilrijk reeds positief gevolg gegeven aan de oproep vanuit de vzw Trage wegen om mee te doen aan deze actie. In het weekend van 27-28 oktober zal daarom vanuit het district aandacht besteed worden aan het onverhard pad langs de E19 tussen de Dalkruidlaan (verlengde van de Schaliemolenstraat), langs de hoeve Janssens, en de fiets-voettunnel Edegemsesteenweg/ Ir. Haesaertslaan. De bedoeling is om opschietend struikgewas, gevallen bomen, zwerfvuil, prikkeldraad die op dit ogenblik een vlotte doorgang verhinderen te verwijderen om dit mooie, onbekend stukje Wilrijk opnieuw te ontsluiten.

Het bestuur engageert zich in de komende maanden om ook in de overige gemeenten van onze afdeling een trage weg onder de aandacht te brengen.



**verrekijkers
telescopen
microscopen
accessoires**

www.sightsofnature.com

Pieter De Conincklaan 108, 8200 St.-Andries Brugge, 050/31 50 01

Nieuwkomers en vaste gasten.

Johan De Ridder

In vorige rAntgroen konden jullie al lezen dat de beheerwerken werden afgesloten, maar in dit artikeltje willen we toch nog een aantal dingen in de verf zetten. Door de talrijke opkomst bij de beheerwerken zaten we bijna met de handen in het haar. Was er wel genoeg werk? Gelukkig hebben we altijd nog wel een karweitje achter de hand.

Zo werd dit jaar voor het eerst sinds lange tijd de verwaarloosde zone tussen de omheining en de conciërgewoning aangepakt. Het woekerende bramenstruweel werd gemaaid, de omgewaaide wilg werd kort gesnoeid. Door maaibeheer willen we op dit perceeltje terug een bloemenrijke ruigte creëren. Dit is niet alleen een mooi toegangsbord voor het reservaat, maar biedt bovendien voedsel- en voortplantingsgelegenheden voor talrijke insecten.

Ook werd een eerste aanzet gegeven aan de inrichting van de natuur-educatieve insectentuin nabij de conciërgewoning. Een aantal bomen en struiken in de randzone werden geveld en afgevoerd om zo de schaduwwerking op het perceel te verminderen.

Terwijl we dit schrijven is het inventarisatieseizoen nog maar net begonnen. Toch kunnen we jullie al de eerste resultaten van de inventarisatierondes geven. De resultaten waren in ieder geval de moeite, en het goede weer zal er zeker voor iets tussen hebben gezet. Eind april werd koninginpage (*Papilio machaon*) verschillende malen op het fort waargenomen. De koninginpage komt voor op zowel droge als vochtige graslanden waar een hele reeks planten voorkomen van de familie van de schermbloemigen. Op het glacis konden tientallen icarusblauwtjes (*Polyommatus icarus*) teruggevonden worden op de uitbundig bloeiende gewone rolklaver. De eitjes van deze soort worden tussen de bovenste bladeren op de jonge nog niet bloeiende planten van gewone rolklaver afgezet. Icarusblauwtje is een vaste gast op het fort.

Voor het tweede jaar op rij vonden we ook Bruin Blauwtje (*Aricia agestis*). Het Bruin blauwtje leeft in droge, schrale graslanden met een korte vegetatie (ook kalkgraslanden), maar ook op opgespoten terreinen met een pioniersvegetatie. De wijfjes zetten de eitjes meestal af op de bovenkant van een blad van Zachte of Kleine ooievaarsbek of Gewone, Kleverige en Duinreigersbek op zandige bodem. Het Bruin blauwtje was vroeger vrij zeldzaam, maar is momenteel vrij algemeen. De grootte van het verspreidingsgebied neemt tussen het begin van de 20ste eeuw en het begin van de jaren zeventig geleidelijk af, maar vanaf de tweede helft van de jaren zeventig is er opnieuw een geleidelijke uitbreiding.



Ook werden al de eerste libellen waargenomen. De Bruine korenbout (*Libellula fulva*) wordt ondertussen een vaste gast op Fort 7. De waarneming op 30 april 2007 is een nieuwe fenologische datum voor Vlaanderen. Fenologie is het bestuderen van jaarlijks terugkerende verschijnselen in de natuur. Voorbeelden van fenologie zijn het o.a. moment van bloei, verschijnen van insecten, de paddentrek. Grote verrassing voor dit jaar was de waarneming van een witsnuitlibel. Welke soort het was, moeten we nog laten bevestigen. Maar toch een bijzonder waarneming voor het Antwerpse .

Wie geïnteresseerd is in het waarnemen van libellen in Vlaanderen kan best eens op het internet kijken. Libellenvereniging Vlaanderen startte een Google-groep en lanceert een e-mail nieuwscirkel. Wil je snel op de hoogte zijn van alle libellennieuws in Vlaanderen? Surf dan snel naar <http://groups.google.com/group/LibellenverenigingVlaanderen/web> en vraag het lidmaatschap van de e-mailcirkel aan. Het plan is om tijdens het vliegseizoen van de libellen ongeveer wekelijks een mail (berichten over waarnemingen en activiteiten) uit te sturen naar wie zich registreerde. Dit kan frequenter als er erg belangrijk nieuws zou zijn, en minder als het stil is op het libellenfront.

Verder waren we verrast om op enkel lokaties terug braakballen van kerkuil te vinden. Na jarenlange afwezigheid geeft dit terug hoop op permanente aanwezigheid van kerkuil op het fort, samen met bosuil.

Broeikasgassen : we worden er met zijn allen alleen maar warmer van! Of doen we er toch zelf iets aan?

Het was de laatste weken niet uit het nieuws te bannen; het klimaat warmt op en het is hoogdringend tijd om er daadwerkelijk iets aan te doen!

Enkele weken geleden verscheen er immers een belangrijk wetenschappelijk rapport van de Verenigde Naties dat de laatste stand van zaken samenvatte... en het zag er niet goed uit! De opwarming veroorzaakt droogte in de ene regio, meer actieve stormen in de andere, verscheidene dier- en plantensoorten schuiven op en vooral de zeeën en oceanen blijken erg kwetsbaar gezien een graadje meer daar reeds heel wat betekent!

Het rapport van deze wijze heren en dames bevat echter geen voorstellen van maatregelen, dat laten ze wijselijk aan de politici over. Wel stelden ze dat de temperatuur op aarde met maximum 2 °C mag stijgen om geen onomkeerbare problemen te veroorzaken.

De EU en Japan hebben alvast recentelijk de stier bij de horens gevat en een reductie van -20 tot -30 % in 2020 en -50 % tegen 2050 op de onderhandelingstafel rond de verlenging van het Kyoto akkoord, gelegd. Ambitieuw moet ik zeggen! Ik ben vooral benieuwd hoe de VS, Canada, Australië en China hierop reageren, aangezien vanuit die hoek tot op heden niet veel gebeurde. En inderdaad er beweegt wat: in de VS kondigde Bush aan dat wagens het veel zuiniger moeten doen, in China kennen de elektrische wagens en brommers een hoge vlucht en in Australië gaat men na hoe airco's minder kunnen verbruiken. Of dit allemaal ingegeven is uit echte bekommernis of om het feit dat Amerikaanse sleeën niet meer te slijten zijn, in China de luchtvervuiling gewoon niet meer te harden was; zal de toekomst moeten uitwijzen.

Als afdeling droegen we ons steentje bij door gezamenlijk met SPA-Groen en Spirit van het district Wilrijk een projectie- en debatavond te organiseren. Met een erg mooi resultaat, aangezien er ondanks de korte voorbereiding toch een 120tal mensen kwamen opdagen die naast de film "An Inconvenient truth" van Al Gore tevens deelnamen aan de discussie.

Nu is het makkelijk praten over de contributie die anderen zouden moeten leveren! Vandaar deze concrete uitdaging aan alle Natuurpunters: laten we er allen 1/7 of ongeveer 1 ton CO₂ per gezin afpitsen! Om je hierbij te helpen tref je verder in dit nummer een lijst aan met een aantal eenvoudige maatregelen die je hierbij kunnen helpen. Als we hier allen aan meedoen dan halen we ongeveer 1000 t en dat scheelt een slok op de borrel.

Laten we dus starten hier, vandaag en bij ons zelf om het klimaat mede terug in evenwicht te brengen. Het is ons gelukt met het gat in de ozonlaag en min of meer ook met de zure regen. Eén ding is zeker, falen kunnen en mogen we niet in deze zaak

Ik reken ook op jouw medewerking en bijdrage!

Hugo.

Ga de uitdaging aan en check nu zelf uw besparingen in het toncontract!

nr	CO ₂ Tip	Besparing in kg CO ₂ per jaar	Besparing in euro per jaar	
1	Verwarming uit of tot 13 à 15° 's nachts	500-1100	70-155	
2	Verwarming uit in kamers waar niemand is	450-950	60-140	
3	Goed sluiten van deuren (van verwarmde ruimtes)	300-700	45-100	
4	Graadje lager stoken overdag	250-550	35-80	
5	Gordijnen 's nachts sluiten (bij enkelglas en gewoon dubbelglas)	250-600	40-80	
6	Vermijden van elektrische bijverwarming (per verwarmingstoestel)	150-250	40-70	
7	Thermostaat lager zetten half uur of uur voor je gaat slapen (of weggaat)	100-200	10-30	
8	Tochtstrips bij buitendeuren en ramen (per raam)	100-200	10-30	
9	Radiatorfolie achter radiator (per vierkante meter folie)	40-95	5-15	
10	Plaatsen van individuele thermostatische knoppen (per radiator)	50-100	5-15	
11	Isoleer leidingen van warm water in onverwarmde ruimtes (per lopende m)	15-35	2-5 /lopende m	
12	Plaatsen van 25m ₂ zonnepanelen voor elektriciteitsproductie	900-1600	200-360	
13	Plaatsen van zonneboiler voor warmwaterproductie	600-1200	100 -140	
14	Douche i.p.v. bad (elke dag 1 douche zonder spaarkop i.p.v. één bad per gezin)	1 à 2 kg per douche. 300-700kg per jaar	gas: 50 elektriciteit: 150	
15	Korter douchen (elke dag 3' korter)	0,6 - 1,5 kg (gas: 200kg/ jaar, elektr. 500kg/jaar)	gas: 40 elektriciteit: 120	
16	Spaardouchekop i.p.v. gewone (elke dag 1 spaardouche i.p.v. gewone)	0,4 - 1 kg per douche of 150 - 350 kg per jaar	gas: 25 elektriciteit: 75	
17	Timer op elektrische keukenboiler	40 - 90	8-20	
18	Verwijder ijslaagje in ijskast en diepvries	15 kg (A-label) tot 60 kg (A+ of A++ label)	3-15	
19	Gebruik spaarlampen	25-60 per lamp	5-15 per lamp	
20	Overbodige lichten uitdoen	15-40	3-10	
21	Vermijd stand-by gebruik zoveel mogelijk	150-400	30-100	
22	Gebruik geen droogkast	256	60	
23	Was op zo laag mogelijke temperaturen	40-60	19	
24	Kook met deksel op de pot	elektriciteit: 90-160 gas: 40-70	elektriciteit: 20-35 gas: 8-13	
25	Gebruik een snelkookpan	elektriciteit: 50-90 gas: 20-35	elektriciteit: 12-20 gas: 4-7	
26	Schakel over op groene stroom	0,67 / kWh	afh. leverancier	
27	Vervanging van enkele beglazing door superisolerende beglazing (K-waarde 1,3 W/m ² . K)	94,445 kg per m ²	elektr.: 0,16/kWh (dag) gas: 0,0475/kWh stookolie: 0,54/liter	
28	Plaatsen van muurisolatie in bestaande woning (Rd-waarde 1,3 m ² K/W)	20,501 kg per m ²	elektr.: 0,16/kWh (dag) gas: 0,0475/kWh stookolie: 0,54/liter	
29	Plaatsen van dakisolatie in bestaande woning (Rd-waarde 1,3 m ² K/W)	36,396 kg per m ²	elektr.: 0,16/kWh (dag) gas: 0,0475/kWh stookolie: 0,54/liter	
nr	CO ₂ Tip	Besparing in kg CO ₂ per 100 km	Besparing in euro per 100 km	
30	Vermijd de auto voor korte afstanden	30-50	8-12	
31	Neem de trein bij lange afstanden i.p.v. de auto	20-35	afh. aantal mensen	
32	Neem de bus bij lange afstanden i.p.v. de auto	20-35	afh. aantal mensen	
33	Carpoolen i.p.v. 2 auto's op de baan	25-45	6-10	
34	Fietsen of wandelen i.p.v. met de auto op stap	25-45	6-10	
35	Kiezen voor een rustige rijstijl i.p.v. 'sportief'	6-12	1,5-2,5	
36	Op de snelweg aan 100 km/h i.p.v. 120 km/h	5-10	1-2	
37	Rijden zonder bagagerek of skibox i.p.v. met	2-3	0,5-1	
38	Bandenspanning regelmatig controleren en aanpassen	1	0,2-0,3	
39	Een auto kopen met groen CO ₂ -label	5,5	2,2	
40	Sneller schakelen naar een hogere versnelling	1,75	1,75	
41	Rijden zonder gebruik van airco i.p.v. mét	3-4	0,5-1	
42	Rijden met ramen dicht i.p.v. (half) open	1-2	0,3-0,5	

Voor meer besparingstips kan u terecht op <http://toncontract.lne.be>

Nachtvlinders op Fort 7

Tijdens de cursus Nachtvlinders werd met behulp van Skinnervallen (kwikdampampen waarmee je nachtvlinders aantrekt) een grote verscheidenheid aan soorten aangetroffen op het Fort. Het opzetten van een val op de eerste cursusavond (3 mei) was in feite niet gepland, maar onze enthousiaste lesggever Wim Verachtert zette zijn beste beentje voor en lichtte alvast een tipje van de sluier door tijdens de pauze al gauw een lichtval op te stellen. Meteen werden we al aangenaam verrast door de prachtige Lindepijlstaart (*Mimas tiliae*). De periode was ook wel gunstig voor het aantreffen van Meikevers (*Melolontha melolontha*). Deze gonsden dan ook in grote getale rond onze hoofden. Minder aangenaam was het gezoem van de massa muggen die vlak naast de fortgracht ook wel aangetrokken werden door het licht. Op de tweede cursusavond werden op verschillende locaties vallen opgesteld, 4 in totaal. Daaruit bleek dat het fort zelfs bewoond wordt door tijgers en kamelen, iets waar we uiteraard van achterover vielen, want die hadden we overdag nog niet gezien. We veronderstellen dan ook dat zij zich overdag goed schuilhouden in de gebouwen van het fort (J).

De resultaten van beide avonden samen vindt je in bijgevoegde tabel.



Spilosoma

Nederlandse soortnaam	Genus	Species	Aantal
Nachtvlinders			
Brandnetelkapje	<i>Abrostola</i>	<i>tripartita</i>	2
Zuringuil	<i>Acronicta</i>	<i>rumicis</i>	1
	<i>Agapeta</i>	<i>hamana</i>	1
Gewone worteluil	<i>Agrotis</i>	<i>exclamationis</i>	2
Putauil	<i>Agrotis</i>	<i>puta</i>	1
Gewone velduil	<i>Agrotis</i>	<i>segetum</i>	1
Sint-Janskruid blokspanner	<i>Aplocera</i>	<i>efformata</i>	1
	<i>Archips</i>	<i>padana</i>	1
Gamma-uil	<i>Autographa</i>	<i>gamma</i>	1
Bruine grijsbandspanner	<i>Cabera</i>	<i>exanthemata</i>	1
Witte grijsbandspanner	<i>Cabera</i>	<i>pusaria</i>	2
Appeltak	<i>Campaea</i>	<i>margaritata</i>	4
	<i>Celypha</i>	<i>lacunana</i>	1
Schedeldrager	<i>Craniophora</i>	<i>ligustri</i>	4
Gele oogspanner	<i>Cyclophora</i>	<i>linearia</i>	1
Gestippelde oogspanner	<i>Cyclophora</i>	<i>punctaria</i>	1
Koperuil	<i>Diachrysia</i>	<i>chrysitis</i>	4
Berkenéénstaart	<i>Drepana</i>	<i>falcataria</i>	2
Geel beertje	<i>Eilema</i>	<i>sororcula</i>	1
Streepjesdwergspanner	<i>Eupithecia</i>	<i>intricata</i>	1
Fijnspardwergspanner	<i>Eupithecia</i>	<i>tantillaria</i>	2
Boogsnuituil	<i>Herminia</i>	<i>grisealis</i>	1
Bruine snuituil	<i>Hypena</i>	<i>proboscidalis</i>	7
Ringspikkelspanner	<i>Hypomecis</i>	<i>punctinalis</i>	1
Paardenbloemspanner	<i>Idaea</i>	<i>seriata</i>	2
Groente-uil	<i>Lacanobia</i>	<i>oleracea</i>	3
Gerande spanner	<i>Lomaspilis</i>	<i>marginata</i>	1
Donker klaverblaadje	<i>Macaria</i>	<i>alternata</i>	3
Getekende gammauil	<i>Macdunnoughia</i>	<i>confusa</i>	1
Lindepijlstaart	<i>Mimas</i>	<i>tiliaea</i>	1
Witstipgrasuil	<i>Mythimna</i>	<i>albipuncta</i>	1
Huismoeder	<i>Noctua</i>	<i>pronuba</i>	1
Kameeltje	<i>Notodonta</i>	<i>ziczac</i>	1
Haarbos	<i>Ochropleura</i>	<i>plecta</i>	3
Hagedoornvlinder	<i>Opisthograptis</i>	<i>luteolata</i>	2
	<i>Pandemis</i>	<i>heparama</i>	1
Taxusspikkelspanner	<i>Peribatodes</i>	<i>rhomboidaria</i>	4
Snuitvlinder	<i>Pterostoma</i>	<i>palpina</i>	1
Kroonvogeltje	<i>Ptilodon</i>	<i>capucina</i>	1
Stro-uiltje	<i>Rivula</i>	<i>sericealis</i>	3
	<i>Scoparia</i>	<i>ambigualis</i>	1
Witte tijger	<i>Spilosoma</i>	<i>lubricipeda</i>	4
Braamvlinder	<i>Thyatira</i>	<i>batis</i>	2
Lieveling	<i>Timandra</i>	<i>comae</i>	3
Vierbandspanner	<i>Xanthorhoe</i>	<i>ferrugata</i>	1
Zwartbandspanner	<i>Xanthorhoe</i>	<i>fluctuata</i>	1
Zwarte c-uil	<i>Xestia</i>	<i>c-nigrum</i>	2
Bijvangst			
Meikever	<i>Melolontha</i>	<i>melolontha</i>	18
10-vlek lieveheersbeestje	<i>Calvia</i>	<i>decemguttata</i>	1
Meeldauwlieveheersbeestje	<i>Halysia</i>	<i>sedecimguttata</i>	1



Oranjetipje
foto's: Willy Ceulemans

4 & 5 augustus: Landelijke tuinvlindertelling

Tijdens het weekend van 4 en 5 augustus 2007 kijkt iedereen naar vlinders tijdens de Landelijke tuinvlindertelling van Natuurpunt.

Deelnemen is simpel!

Ga naar <http://www.vlindermee.be/telweekend.aspx> en download de folder. Daar vind je alle info en een formulier waarop je je observaties kan noteren.

Observeer de vlinders in je tuin op zaterdag 4 of zondag 5 augustus. Tel de vlinders en noteer per soort het maximum aantal individuen dat je op hetzelfde moment hebt gezien. Het is niet nodig om 2 dagen te tellen, maar hoe meer je telt, hoe preciezer de gegevens zullen zijn en dus hoe bruikbaar voor de databank van Natuurpunt.

Veel telplezier !!

Deze tuinvlindertelling wordt georganiseerd in samenwerking met Natagora, de Waalse tegenhanger van Natuurpunt.



Koniginnepage

Waarnemingen in onze omgeving periode 15 februari – 15 mei

WILRIJK

Fort 6

Krooneend: 1 man (M.H. 02/04)

Fort 7

Lindepijlstaart: 1 (W.V. en cursisten 3/05)

Berkenéénstaart: 1 (W.V. en cursisten 3/05)

Schoonselhof

Kleine Bonte Specht: 1 roep op rand met Fort 7 (L.V.S. 7/04)

Groene Specht: 1 broedkoppel (L.V.S. 7/04)

Grote Bonte Specht: min 5 broedkoppels (L.V.S. 7/04)

Boomklever: 8 tot 11 broedkoppels (L.V.S. 7/04)

Buizerd: roep en balts (L.V.S. 7/04)

Blauwe reiger: 15-20 bezette nesten (L.V.S. 7/04)

Geitepad-poeltjes (Kleine struisbeek)

Kleine Mantelmeeuw: 2 (rustend op lantaarnpalen) (E.V.M. 26/04)

Bruine winterjuffer: 1 (J.D.R. 5/05)

BPA Neerland

Patrijs: 1 koppel (J.D.R. 5/05)

Kievit: 6 koppel (J.D.R. 5/05)

Haas: 4 (J.D.R. 5/05)

Bruine korenbout: 1 (J.D.R. 5/05)

Koniginnepage: 1 (J.D.R. 5/05)

EDEGEM

Fort 5

Ijsvogel: 1 (M.H. 13/01, 31/03)

Rombaut Keldermansstraat

Bruine kiekendief: 1 man overtrekkend (M.H. 02/04)

Keep: 1 vrouw (M.H. 14/04)

UZA

Grasmus: zang (E.V.M. 27/04)

Eric Van Marck (E.V.M.), Johan De Ridder (J.D.R.), Luc Van Schoor (L.V.S.), Marc Hofman (M.H.), Wim Verachtert (W.V.)

Zwaluweninventarisatie in onze afdeling : een randverschijnsel ?



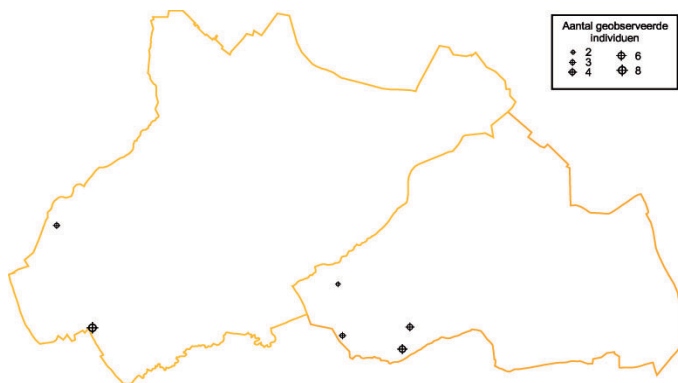
Hugo Waeterschoot & Johan Baetens

In aanvulling op de zwaluwinventarisatie te Aartselaar en Hove in 2006, hebben we dit jaar onze aandacht gericht op het district Wilrijk en de gemeente Edegem. Op zaterdag 12 mei telden we het aantal zwaluwnesten door met de fiets het ganse grondgebied van de gemeente/district te doorkruisen. Door renovatiewerken aan een huisgevel is het laatste nest van de Huiszwaluw spijtig genoeg verdwenen te Edegem zodat deze soort niet meer broedt op het grondgebied van onze afdeling. Anderzijds houdt de Boerenzwaluw daarentegen stand op de broedplaatsen die voor hem geschikt zijn (oude boerderijen met in gebruik zijnde stallingen). We konden voor Edegem zelfs een nieuwe standplaats vaststellen. Het totaal aantal nesten in de twee geïnventariseerde gemeenten (< 20) steekt echter schril af met de veel hogere populaties in het meer landelijke Hove: 21-25 en Aartselaar: 37-40 nesten. Dit is duidelijk te wijten aan het beperkt voorkomen van boerderijen met oude stallingen meestal gelegen in de resterende beekvalleien aan de rand van deze gemeenten. Zwaluwen te Edegem en Wilrijk zijn dus letterlijk “een randverschijnsel”.

Onderstaande tabel geeft het aantal nesten/vogels van dit jaar met deze van de vorige telling.

Voorkomen van de Boerenzwaluw te Edegem en Wilrijk

Locatie	2007
Wilrijk : manege Groenenhoek	Minstens 3 adulten. Onbekend aantal nesten (exacte aantalen niet bekend wegens geen toegang)
Wilrijk : boerderij Klaverblad	8 adulten, 5 nesten
Edegem : Edegemse hoek – boerderij 1	Minstens 3 koppels. Juist aantal kon niet geteld worden wegens geen toegang tot de stal.
Edegem : Edegemse hoek – boerderij 2	Minstens 2 koppels. Juist aantal kon niet geteld worden wegens geen toegang tot de stal
Edegem : Edegemse hoek – boerderij 3	3 adulten, 1 nest in aanbouw
Edegem : Edegemse hoek – boerderij 4	2 adulten, 1 nest in aanbouw (sinds 3 jaar terug broedgeval)



Opmerkelijk is dat de twee resterende boerderijen achter het golfterrein van Edegem ieder nog een behoorlijke populatie Boerenzwaluw herbergen. Anderzijds is de populatie van boerderij Terbekehof te Wilrijk in de loop van de jaren verdwenen doordat deze werd heringericht als een manege. Misschien was het puur toeval maar we noteerden opvallend veel mussen dit jaar tijdens onze zoektocht naar zwaluwen !

Zoals vorig jaar meldden sommige boeren ons enkele leuke weetjes :

- In tegenstelling tot 2005 bleek het tweede legsel vorige jaar meestal niet succesvol. Het erg slechte weer van augustus zal daar zeker voor iets tussenzitten.

- De zwaluwen kwamen ook dit jaar eerder laat aan (15 april werd meestal aangegeven als eerste waarneming), dit ondanks het erg mooie weer gedurende deze periode. Het probleem zat hem echter in het zuiden (Zuid Frankrijk en Spanje) waar van begin tot einde april het weer barslecht was en mogelijks een barière vormde voor deze vogels om door te trekken naar het noorden.

- In Edegem werd een oude boerderij herstelt en nu als woonst gebruikt. Toch kwam de Boerenzwaluw er dit jaar voor het eerst na vele jaren terug, wat de eigenaar duidelijk plezierde.

Steun van de beleidgever ontbreekt

Ondanks de soms lokale hinder leverden vele boeren/gezinnen dikwijls extra inspanningen om het de zwaluwen naar hun zin te maken, zoals extra invliegopeningen, later kuisen van de stallen, Om deze boeren verder te steunen in de erkenning van het belang van zwaluwen, stelt Natuurpunt Zuidrand Antwerpen voor om alle gemeenten van onze afdeling aan te zetten een subsidiebeleid in te voeren ter behoud van zwaluwen.

Verslagen te verzenden naar
André de Mul, Lucas Henninckstraat 41 2610 Wilrijk
of mail naar *andre.de.mul@versateladsl.be*

Ganzentocht naar**Goeree - Overflakkee****zondag 21/01/2007 - 40 dlnm.****Gids: Rudy Vansevenant****Leiding: Walter Van Spaendonk****Verslag: Thierry Depauw**

Vertrokken in de regen, maar geen nood, de rest van de dag een heerlijk zonnetje, MAAR, maar westenwinden 6 à 7 Bft met stormachtiger rukken, alles goed vasthouden, jongens. Anthoniegorzen, de bunker, weet je wel? Kijk, de hemel trekt mooi open. Grauwe, maar flinke groep Brandganzen, Canada's, kleine ook. Ah, Grote zilverreiger. Wie twijfelt er nog aan de opwarming? De Bonte kraaien zien we niet meer, blijven noordelijker. De Grote en nog meer de Kleine zilverreigers missen we nooit meer. 't Ja, kruisingen meer en meer. Opwarming?? Hé, hé!! Nee toch. Keizer-Brandgans. Pfft. Kun je het stil houden?? Alles beeft, trilt, rukt. Alles wat we over de ganzen moeten weten horen we klaar en duidelijk van Rudy. Boeiend. Onder andere dat een deel van de Brandganzen hier nu broeden (Hellegatsplein); ongeveer 25.000 zouden er al in Nederland overzomeren. Jonge vogels van hier kunnen ook nog meetrekken naar het noorden. We komen op Overflakkee. Links af. Onze enige groep Rietganzen, een zestigtal (Ros-sicus). Den Bommel. Verdorie, alles blank. Aardig wat eenden, o. a. Smient, Winter-taling Vlakbij de bus een groepje Brandganzen. Kijk daar de jonge vogel, met minder duidelijk witte bandering op de vleugels. Stad aan 't Haringvliet. Vanuit de bus met ideale belichting 17 à 18.000 Brandganzen, ook wat Grauwe. Even naar de Slikken van Flakkee, geen tijd voor een wandeling. Even het terrein overzien. NIET TE DOEN. Razende wind hierboven op de dijk. Een hand voor je pet, één om je télé stevig vast te houden. Rudy doet dat niet en ziet zijn pet verder in de gracht verdwijnen. Mijn télé kapseist pal op mijn bril. TAK! Oef!! Niet stuk. Mooie groep Brandganzen weer, Reetjes, zijn het Kleine zwanen? Te ver en alles trilt te veel. Een nieuwtje is de wandeling vanuit Stellendam, de Molenkade, Zuiderdiep. Rustig uit de wind, hé, zalig. Eenden, Meerkoeten, o. a. 2 Nonnetjes, Grote zaagbek, Brilduiker, Krak, Dodaars We komen pal uit bij onze al jaren vertrouwde fourageerplek, Hotel Goedereede. Lunch.

P. M. 2de wandeling. Hier ook lekker uit de wind, tussen het struikgewas, de Kwade

Hoek overschouwend. Meesjes, Winterkoning, Roodborst. Maar we komen voor de roofvogels en die krijgen we ook. Buizerd, Havik, Slechtvalk. Verder onderweg, Koude Hoek, Bruine kiek, nog Sperwer, Torenvalkjes, regelmatig Brandganzen, Grauwe, Wulpen, Meeuwen. Goedereede polders. Eindelijk een groepje Kolganzen. Koude hoek. Hé! Wat een leven hier, de lucht zwanger van opvliegende Goudplevier-en, Kieviten, Spreeuwen Enorme groepen Brandganzen, ook Grauwe. Grevelingenkant: Rotganzen, Smienten, Pijlstaarten Brouwersdam. Oh, oh!! Zelden het water zo hoog zien staan. Het haventje is verdwenen. En het is nog 1 ½ uur vóór H. W. De harde wind in het gezicht. Golven tussen de 2 à 3 meter. Na een tijdje beginnen je ogen te tranen. O nee, niet van de emotie, van het natuurgeweld. Eiders, Brilduiker. Twee Roodkeelduikers op de schommel. Hop, boven, hop, beneden, hop, verdwenen, hop! gedoken. Op de tarmac Steenlopers, 2 Paarse strandlopers. Maar als compensatie in de Spui-kom, Twee Grijs, vijf gewone zeehonden. Dichterbij kan niet. De poging van de Velduil (Heerenkeet) geeft niets. Gisteren wel. 't Is welletjes geweest, mannen. Back to mama. Een stortbui jaagt ons de bus in. Rudy, Walter, oprecht hartelijk dank voor deze STORMACHTIGE belevenissen. Oh ja, in deze barre omstandigheden, toch nog een zestigtal soorten.

"Graan voor de Gorzen"
en Het Vinne -Vlaams Brabant,
zondag 28/01/2007 - 18 dlnm.

Gidsen: VM: Robin Guelinckx**NM: Luc Van Schoor****Leiding: Luc Van Schoor****Verslag: Marnix Lefranc**

Op de kerktoeren sloeg het 9 uur toen we de wagens parkeerden op het marktplein van Hoegaarden. Pas toen we uitstapten merkten we dat er een stevige wind was die wel erg koud aanvoelde. Muts en handschoenen waren voor de meesten van ons geen overbodige luxe. We verzamelden recht tegenover de kerk waar we afgesproken waren met onze gids Robin. Daar vervoegden ook Tilly en Frans onze groep, zodat we in totaal met 18 natuurliefhebbers waren.

Met een ruime vertraging arriveerde Robin met de fiets. Hij deed ons het verhaal van zijn portefeuille die hij onderweg had verloren, inclusief sleutels en bankkaarten. Hij is toen nog een eind terug gereden met de

fiets, in de hoop zijn portefeuille te vinden; helaas zonder succes. Duidelijk een ongemakkelijke situatie voor Robin, waarvoor we wel het nodige begrip konden opbrengen. Tijdens het wachten hadden we al wat waarnemingen gedaan, niet alleen huismussen en Turkse tortels maar ook Koperwieken, Boomklever, Torenvalk, Sperwer en mogelijk nog een Smelleken. Dit waren wel niet onze eerste waarnemingen want onderweg hadden we al enkele Buizerden gezien en ook een groep Roeken op een akker toen we Hoegaarden binnen reden.

Om een gedeelte van de verloren tijd in te halen stelde Robin voor dat we de wagen zouden nemen om te rijden tot aan het gehucht Nerm. We waren nog maar pas uitgestapt en Wim wees naar een overvliegende Grote zilverreiger. Vanaf de weg, tussen de huizen door, wandelen we omhoog langs het pad naar het akkerreservaat Katerspoel. Het gebied ligt op een helling en bestaat uit een akker met bovenaan een houtkant (vnl. Sleedoorn). Hier werd een hele zwerm Geelgorzen en aantal Ringmussen waargenomen. We zagen ook een Sperwer passeren die op jacht was. Deze akker wordt beheerd in tweeslagstelsel. Dit betekent dat het gebied opgesplitst is in twee delen. Het ene jaar wordt in november de ene helft van het gebied ingezaaid met wintertarwe en blijft de andere helft braak liggen. Het volgende jaar wordt afgewisseld. Het ingezaaide stuk wordt niet geoogst zodat in de daarop volgende winter het graan tot voedsel kan dienen voor de Gorzen. Een nabijgelegen houtkant is ook cruciaal voor dekking. Dergelijk beheer van akkerreservaten is niet alleen gunstig voor vogels. Het zijn ook gekende plaatsen voor zeldzame akkerplanten en zeldzame loopkevers.

Eens we door het Katerspoel gewandeld waren, kwamen we terecht op het plateau waar er vooral aan akkerbouw wordt gedaan. We zagen er een groepje Kneus voorbij vliegen. Volgens Robin reikt het zicht hier ver bij helder weer: de rookpluimen van Tihange (Maasvallei), Limburgse mijnterrils en het Meerdaalwoud. Dichterbij hadden we ook zicht op een gedeelte van het Schoorbroek. Wat verderop dalen we af langs een holle weg. Langs beide zijden van de holle weg is een bufferzone van 5m. Dit heeft voor gevolg dat de struiken langsheen de holle weg een geleidelijke overgang vormen naast de nabij gelegen akkers. Dit is bijzonder gunstig voor dagvlinders zoals de Eikepage. Wat verderop steken we via een bruggetje een beekje over en in een graslandje toont Robin de vele rozetten van Bijenorchis. Nog voor we aan de eerste

huizen aankwamen was er een houtkant waar we geruime tijd keken naar het op- en aanvliegen van een zwerm Geelgorzen. Het bleek een moeilijke klus om Grauwe gorzen in het vizier te krijgen.

Eens we terug aan de wagens terug waren, reden we terug naar de marktplein van Hoegaarden waar we afscheid namen van Robin. In een cafeetje aan het marktplein verorberden we onze boterhammen. Vervolgens trokken we naar Kumtich op zoek naar Grauwe gorzen. Even buiten de dorpskom aan een kapel begon onze wandeling. Daar namen we een holle weg, eens we het bosje op onze rechterkant gepasseerd waren kwamen we terug aan een akkerreservaat. Hier hadden we meer geluk om Grauwe gorzen te zien. We zagen er ook nog Rietgorzen. In de verte zagen we ook Buizerd, Torenavalk en een vrouwtje Blauwe kiekendief.

Vervolgens trokken we naar het provinciedomein "Het Vinne". Vroeger was dit gebied een uitgestrekt meer tot men in 1841



begonnen is met de drooglegging. In 1930 werd het gebied aangekocht door Union Allumetièrre om het te beplanten met Canadapopulieren voor de produktie van lucifers. In 1974 kwam het in handen van de toenmalige provincie Brabant om er een recreatiedomein van te maken. In het kader van een natuurinrichtingsproject werd in 1998 uiteindelijk het plan opgevat om het grootste natuurlijke meer van Vlaanderen terug in zijn oorspronkelijke staat te herstellen. Er werden knuppelpaden aangelegd en kijkhutten geplaatst. In zeer bescheiden aantallen konden wij er watervogels waarnemen : enkele Wilde eenden, één enkele Dodaars, Meerkoeten, Waterhoenders, Wintertalingen, enkele Grauwe ganzen en één overvliegende Nijlgans. De wandeling werd afgerond met een drankje in het cafetaria ter plaatse. Het was weer een fijne dag, waarvoor dank aan onze gids en organisator Luc Van Schoor.

Kalmthout: bezoek arboretum en wandeling in de heide,

zaterdag 03/02/2007 - 18 dlnm.

Gidsen: VM: Eric Loots

NM: Rudy Sempels

Leiding: Lucy de Nave

Verslag: Kris Vos - André De Mul

Voormiddag: "Van de nood een deugd maken" moet Lucy gedacht hebben toen ze ons meenam naar het Arboretum in Kalmthout met al zijn exoten Met de klimaatsverandering op til is het geen slechte zaak al eens kennis te maken met uitheemse boomsoorten en hiervoor werd meteen Eric (Loots) geëngageerd om ons hierover het een en het ander te vertellen.

Eerst vertelt Eric even hoe het Arboretum in Kalmthout ontstaan is uit een boomkwekerij, 150 jaar geleden. Terwijl we staan te "reptielen" in het heerlijke lentezonnetje krijgen we een deskundige uitleg over de Hamamelis, de toverhazelaar: over de kweek, en de vele variëteiten in geur (H. pallida ruikt het lekkerst) en kleur (geel, maar ook wit en rood en oranje!).

Dan wandelen we voorbij de, meestal niet geliefde mammoetbomen, de boksbomen. (schors is zo mals en veerkrachtig dat je hem kan gebruiken als boksbal). Door zijn omvang dwingt hij toch enig respect af. Ook gekke vergroeiingen zien we: naaldbomen met naalden die vergroeien tot "hanekammen". Een prachtig park is dit arboretum! Als de zomer daar is loont het zeker de moeite om eens terug te gaan naar de vlindertuin!

Het cafetaria heeft een mooi patioterras. De soep is er lekker, maar deze keer eigenlijk gereserveerd voor een andere groep Ja Lucy, dat doen wij 's zaterdags ook voor de beheersploeg op Fort 7. Bedankt voor deze héél mooie voormiddag!

Namiddag: De Zoom en De Kalmthoutse Heide vormen het gelijknamige grensoverschrijdend natuurpark. De Kalmthoutse Heide is met zijn heide, duinen en vennen gevarieerder en mooier. Ze heeft nochtans



te kampen, ondergronds met verdroging (waterscheiding Maas – Scheldebekken), bovengronds met verbossing en vergrassing. Begrazing (door schapen, runderen en IJslandse pony's) en afplagging (van

de bovenste lagen), kunnen deze evolutie afremmen, maar niet stoppen. Zo heb je vochtige heide met o. a. Dopheide, Veenpluis, Beenbreek en Zonnedauw, maar ook droge heide (Canuna) met Pijpestro. De rondleiding is geen "droge" bedoening. Met loopjes zoeken we naar gaatjes in de Dopheide. Dit zijn boorgaatjes waarlangs Hommels "inbreken" om bij de nectar te komen. Wat verder een mierenest. De Rode bosmieren doen hun winterslaap. We komen nu in een duingebied. Door de tijd heen werd zand uit de Scheldevallei door de wind aangevoerd en is hier aangeland en aangeduind. Door het loopje zien we de zandkristallen in onze handpalm schitteren. Ondertussen vertelt Rudy over de heide en het leven van de heideboertjes. Een hele uitleg. Ik onthoud dat je met mest stinkend rijk kunt worden en voor de rest "zand erover". Iets verder blinken de rode kapseltjes van Grijs kronkelsteeltje in de zon. Gaatjes in het zand. Hierlangs heeft de Mestkever konijnenkeuteltjes ondergebracht in een onderaards gangstelsel. Laatste halte bij een ven. We mogen de zuurte (PH) van het water meten: 4 à 5 op een schaal van 14. Redelijk zuur en dus weinig planten- en dierrijk. We bedanken Rudy en wandelen tenslotte nog rond in het bezoekerscentrum. Hier kunnen we bij verschillende educatieve standjes (o. a. mimicry, voeldoos) onze kennis nog eens testen. Bedankt Lucy en Herman.

Achter de schermen van de ZOO

zondag 11/02/2007 - 29 dlnm.

Leiding: Nancy Geldhof

Verslag: Jeanine De Greef

Er komt heel wat bij zien, DNA is van elk dier bekend. Dit om te kweken en met andere diertuinen de dieren te ruilen.

De dieren moeten de juiste voeding krijgen, niet te veel of te weinig, en steeds vers. Sommige dieren zoals Leeuwen, Tijgers, Jachtluipaarden krijgen maar om de twee dagen eten.

Er is een dokter permanent aanwezig. Het minst dat er iets mis gaat wordt de dokter er bij gehaald. Een operatiezaal, een apotheek en een labo is er ook ter plaatsen.

Muizen en kevers worden er ook gekweekt, om aan de dieren als voedsel te geven. Er zijn reuze grote diepvriezers; een voor vis en een voor vlees met constante temperaturen van - 20 gr. C. De vis komt van Nederland.

De vissen hun water wordt steeds gecontroleerd op temperatuur en op kwaliteit. Geregeld wordt het ververs met water van de Oosterschelde dat geregeld wordt aangevoerd.

Het was echt de moeite. Bedankt Nancy.

Vogeltocht Schouwen-Duiveland**zondag 25/02/2007 - 36 dlnm.****Gids: Luc Van Schoor****Leiding: Walter Van Spaendonk****Verslag: Tuur Wuyts**

Het sluitstuk van de wintertochten 2006-2007 naar Zeeland. In de bus meldt Luc dat deze tocht wordt opgedragen aan Etienne Van Rooy, een ornitholoog uit Schilde die de dag voordien begraven werd. Onze eerste halte: de kreken van Ouwkerk waar de caissons nog getuigen van de watersnoodramp van februari 1953. De belichting is mooi en op het water dobberen en duiken de te verwachten watervogels. Tweede stop met wandeling: de slikken van Vianen. Het is vrij hoog water en we genieten van het schitterende uitzicht over de Oosterschelde en de polders. We zien Rotgans, Kolgans, Tureluur en Wulp. Donkere wolken halen ons in en we worden getraakteerd op een korte maar flinke plensbui. Terug de bus op en dwars door de polder van Schouwen naar de slikken van Bommenede. Onderweg zien vlugge ogen nog een Smelleken langs de weg! Dit slikkengebied behoort tot het mooiste van Schouwen. Het is er altijd rustig en men heeft een uniek zicht op het Grevelingenmeer en op het afgesloten natuurgebied. In de geul van de Werkhaven zijn Middelste zaagbek en Dodaars altijd present. Inmiddels loop het reeds naar de middag en we rijden richting Scharendijke waar we onze boterhammen opeten in "De Zondebok".



Volgende bestemming: de Brouwersdam, kant Grevelingen, meer bepaald de Kabelaarsbank. We wandelen tot aan het observatiescherm. Nadien de Noordzeekant van deze machtige dam. Kanoet, Paarse- en Drieteenstrandloper zitten hier. Op een paaltje in zee zowaar één Grote stern. Verder zwemmen IJs- en Eidereend, Roodkeelduiker en Kuifduiker op zee, maar dit is telescoopwerk. Ondertussen regent en waait het. Gewoontegetrouw rijden we nog naar een stukje van de Prunjepolder tegenover de Wevers- en Flaauwersinlage. We staan verbaasd en wat kritisch te kijken naar de grootschalige werken die hier werden uitgevoerd. Overal plassen en een stevige hoge, houten observatietoren. We beklimmen deze en ontwaren Lepelaars (6 ex.), Nonnetjes (6 mannetjes en "vrouw-

tjes) en ongeveer 800 Goudplevieren en . . . één Dwerggans aldus Wim.

De tocht zit erop. We stappen in de bus en rijden richting Wilrijk.

Luc en Walter, 't was weer de moeite waard.

Mossentocht in Fort 5**zondag 11/03/2007 - 18 dlnm.****Gids: Lydia Peeters****Leiding: Rony Deckers****Verslag: Rudy Leemans**

Loep, veldgidsen, fototoestel, stevig schoei- sel: het kwam allemaal van pas tijdens deze mossenwandeling. Lydia had voor een prachtige voorjaarszon gezorgd. Er waren 18 deelnemers, een aandachtig publiek met een brede interesse. Dat bleek uit de vele vragen die allemaal door Lydia, met assistentie van Chris, deskundig werden opgevangen! Er zijn ongeveer 650 verschillende mossen in ons land. "Wij kunnen ze vanmorgen niet allemaal tonen", zei de gids, met spijtige stem. De korte wandeling door het fort leverde toch 24 verschillende mossen op, een merkwaardige verscheidenheid die we zonder gids niet hadden opgemerkt.

Enkele hoogtepunten: Gewoon achterlichtmos, dat zijn naam dankt aan het rode deksel van het sporenkapsel. Grijs kronkelsteeltje, een sprookjesachtige exoot, voor het eerst waargenomen in 1941, sindsdien sterk verspreid op zandige bermen, heide en ijle bossen. Gewoon smaragdsteeltje dat opvallend felgroene zoden vormt. Gewoon kantmos, met glazige kapselsteel en bruinzwart bolvormig kapsel dat met 4 slippen openspringt. Gezoomd vedermos, blaadjes netjes gerangschikt in één vlak, als een veer, sporenkapsel met oranje huikje. Groot rimpelmos en Gewoon sterrenmos werden gelukkig bij elkaar opgemerkt wat de kenmerkende verschillen verduidelijkte.

Het verschil tussen de vrouwelijke en de mannelijke parapluutjes van het Parapluutjesmos zullen wij ook niet licht vergeten.

Een opgedroogd mosje, verdoken in een regenbaan van boomschors en door Chris met een spuitbus tot leven gewekt: Gewoon sikkelsterretje.

Een deelnemer vroeg aan het begin van de wandeling: "In onze tuin groeit zoveel mos, wat doe je daar aan?"

Na de wandeling wisten wij het antwoord: "Mossen zijn mooi, gevarieerd, hebben een functie in de tuin. Je bent blij als je ze herkent." Bedankt Lydia, bedankt Chris.

Spechtentocht**zondag 18/03/2007 - 10 dlnm.****Gids: Wim Roelant****Leiding: Luc Van Schoor****Verslag: Jeanine De Greef**

Vertrek om 8 uur: regen, 8 moedige mensen stonden paraat om te vertrekken.

Richting Brasschaat: Peersbos. Onder een afdakje kregen we wat uitleg van Luc, met mooie foto's van de verschillende Spechten die we mogelijk gingen zien.

Al vlug zagen we 2 Boomklevers vlak bij ons, Boomkruipers en Boomklevers waren goed van de partij. Dan hoorde we geroffel van de Bonte specht, en ja daar zat hij dan. Op het water zagen we Mandarijneenden, mannetje en vrouwtje, wat een pracht. Eekhoortjes en Konijnen waren ook van de partij, ze trokken het niet aan dat het regende. Luc had zijn lok cd bij, bij het afspelen had hij vlug reactie, wou 2 Middelste bonte spechten. En even later nog een derde, nu was de regen niet zo erg meer, we waren al tevreden. Iedereen heeft ze nog eens kunnen bewonderen door de telescoop (prachtig).



De Tjiftjaf was ook te horen en Pimpelmees, Staartmees en Koolmees fladderden rond.

Op weg naar de auto om verder te rijden naar Zoersel, hadden we wat hagel.

Daar bokens gaan opeten in het gezellig Boshuisje, er branden 2 openhaarden. Ons jassen konden er wat drogen, en ons voeten wat opwarmen. We waren al zeer tevreden over onze morgen.

In de namiddag kwam Ria en Walter ons vergezellen.

Die hadden meer geluk want het was nu droog.

Het Zoerselbos stond op het programma, beschermd landschap van 400 ha.

Het Zoerselbos heeft buiten verschillende vogelsoorten ook meer dan 1800 soorten paddestoelen. We zagen weer de Middelste bonte specht, hoorden Goudhaantje, 4 Aalscholvers vlogen over. In de verte zagen we 2 Reeën, en langs de weg Bruine kikker. Wim hoorde nog 2 Zanglijsters en zag Witte kwik.

Wel 30 Vinken vlogen op en in de beek stond veel Waterviolier.

In de lucht 3 Buizerds, Winterkoning en Roodborstje langs de weg.

Luc was maar aan het lokken! En daar? de Zwarte specht weer heel dicht bij want die

was benieuwd.

Het was een mooie afsluiter, wat hadden we geluk dat we waren meegegaan.

Eens in de auto begon het terug te regenen, maar we reden huiswaarts.

Bedankt Luc en Wim voor de mooie tocht

Herpetologische excursie op het Groot Schietveld te Brasschaat zondag 25/03/2007 - 43 dlnm.

**Gidsen: André Van Hecke
Freddy Hordies**

Leiding: Rudy Vansevenant

Verslag: Marnix Lefranc

De excursie naar het militair domein Groot Schietveld in Brasschaat liet ons kennis maken met twee diergroepen waar de meesten van ons wel heel weinig vanaf weten, nl. de amfibieën en de reptielen. Voor deze gelegenheid had Rudy Vansevenant gezorgd voor twee specialisten ter zake nl. André Van Hecke en Freddy Hordies. De dag voordien hadden zij al de nodige voorbereidingen gedaan met het uitzetten van vallen e.d., zodat wij de amfibieën en reptielen van dichtbij zouden kunnen zien. Ook kolonel De Jonghe van wie we toelating hadden gekregen om het gebied te betreden, stapte met ons mee.

Het Groot Schietveld is naast militair domein, ook een enorm rijk natuurgebied. Van de verschillende soorten amfibieën en reptielen die in ons land voorkomen, kunnen we er veel terug vinden in het Groot Schietveld. De brandgracht aan de ingang van het gebied herbergt heel wat salamanders. Aan de hand van enkele gevangen exemplaren toont Freddy ons het onderscheid tussen de verschillende soorten.

De meest bijzondere soort die we te zien krijgen is de Adder. De populatie van het Groot Schietveld wordt geschat op enkele duizenden tot maximaal vijfduizend exemplaren. In een afgesloten doorzichtige plasticen buis krijgen we ruim de tijd om een Adder van dichtbij te bekijken. Terwijl Freddy een Adder laat poseren voor de lens van onze fotografen, doet André een uitgebreide uitleg over de levenswijze van de Adder.

Kolonel De Jonghe licht toe dat het centrale heidegebied jaarlijks op een gecontro-

leerde manier wordt afgebrand. Dit zorgt er voor dat het gebied een open heidegebied blijft en niet evolueert naar een bos. Dit laatste zou echter nefast zijn voor de adderpopulatie. Van het afbranden zelf hebben de adders weinig last. Het zijn uiterst taai dieren.

In het gebied vinden enkele opmerkelijke natuurpunten Levendbarende hagedissen. Onze gidsen worden erbij gehaald en al weer volgt een boeiende uitleg over één van onze meer algemene reptielen.

De vogelkenners hebben ook heel wat vogels waargenomen o.a. Boomleeuwrik, Graspieper, Wulp, Kuifeend, Wilde eend, Aalscholvers, Canadese gans, Roodborsttapuit, Zwartkopmeeuwen, ook nog vijf roofvogelsoorten nl. Buizerd, Sperwer, Havik, Bruine- en Blauwe kiekendief.

Als verrassing hadden André en Freddy nog een Korenslang bij. Deze niet-giftige slang komt van nature voor in Noord Amerika. Het exemplaar dat onze gidsen bij hadden, is opgegroeid in een terrarium en is heel tam. Iedereen kreeg de kans om het dier eens vast te nemen, voor de meesten onder ons een leuke ervaring. Tot slot kwam er ook nog een tombola met als prijzen een vijftal interessante natuurboeken geschenken door André en Freddy.

Hier eindigde voor ons de excursie. Onze gidsen André en Freddy hadden wel nog wat werk voor de boeg. De volgende dag moesten zij alle gevangen dieren terug uitzetten op de plaats waar ze vandaan kwamen. Het is duidelijk dat zij hun uiterste best hebben gedaan voor ons!

Hartelijk dank aan André Van Hecke, Freddy Hordies, Kolonel De Jonghe en Rudy Vansevenant voor deze boeiende en leerrijke excursie!

Interessante links over amfibieën en reptielen: de website van onze gidsen André en Freddy: www.freanonherping.be

De amfibieën- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt: www.hylawerkgroep.be

Zevenbergen – Ranst: voorjaarsflora zaterdag 14/04/2007 - 17 dlnm.

Gids: Rudy Vansevenant

Leiding: Wim Vandeweyer

Verslag: Rina Vredembregt

Met een vrij talrijke groep vertrokken we op een zomerse lentemorgen naar Ranst. Al van op de Kastanjelaan, vlakbij de ingang van het domein Zevenbergen, werden wij feestelijk verwelkomd door de Grote lijster, die in de top van een Plataan duidelijk zichtbaar was. Hij werd bijna overstemd door de luid slaande Vinken en het schrille geluid van de Roodborstjes. Het kasteel van Zevenbergen, dat reeds dateerde van de 13^e of 14^e eeuw, werd volledig herbouwd in de 18^e eeuw, en door de laatste eigenaar gele-

gateerd aan de zusters van het Convent van Bethlehem. Nadat het tijdens de oorlog volledig werd verwoest, werd het in 1989 door de zusters heropgebouwd in dezelfde trant. Het herbergt een medisch – pedagogisch instituut. Het bos, dat thans wordt beheerd door Natuurpunt, heeft een zeer rijke en gevarieerde flora. Op de vochtige, leemachtige bodem treffen we in dit prille seizoen hele tapijten van Bosanemoon (al gedeeltelijk uitgebloeid) en Speenkruid aan, en verder: Groot hoefblad, Slanke sleutelbloem, Pinksterbloem, Muskuskruid. Bij de Gevlekte aronskelk vertelde Rudy over het wonderbare bevruchtingsmechanisme door Motmugjes, die, aangetrokken door de geur, langs de gladde kolf naar binnen glijden, de stampers bestuiven, vervolgens met het stuifmeel van de intussen gerijpte meeldraden beladen, weer uitvliegen om een volgende plant te bevruchten. Langs de waterkant ontdekten we een niet zo alledaagse Boterbloem, de Gulden boterbloem, met langs de stengel handdelige bladeren met lijnvormige slippen. Het bos van Zevenbergen zou de enige groeiplaats in het Antwerpse zijn van de Eenbes. Wij vonden er verschillende bloeiende exemplaren van. Van de Violtjes die we her en der tegenkwamen, waren we niet helemaal zeker: voor het Maarts viooltje was het al wat laat, de spoor was volgens sommigen niet bleek genoeg voor het Bleeksporig bosviooltje. Ik nam er stiekem eentje mee naar huis, raadpleegde thuis alle beschikbare flora's en veldgidsen, hield het onder de loep, en was toen we overtuigd dat het om het Bleeksporig bosviooltje ging, ook wel Rivinusviooltje genoemd.

Intussen waren we in een andere biotoop beland: eiken-berkenbos, zandgrond, minder planten. Toch ontwaarden wij hier Meiklokjes en Dalkruid. Verderop werden wij verrast door de aanwezigheid van het zeldzame Heelkruid (schermbloemige). In een sappige, licht beschaduwde berm troffen wij de tere, geaderde bloemen van Klaverzuring aan. Door de geestdrift voor de uitbundige voorjaarsflora zouden wij bijna de andere waarnemingen vergeten te vermelden. De meest merkwaardige daarvan was wel de Grote zwarte specht, die waarschijnlijk door het geluidsbandje van Luc van Schoor, met daarop diverse spechtengeluiden, werd aangelokt. Wij zagen ook zijn ovale nestgat in een berkenstam. De lucht was vol vogelgeluiden; over de weilanden fladderden Witjes, Oranjepijpjes en Oranje zandoogjes. Het was een paradijselijke dag. Bedankt Rudy!

foto's: Veerle De Saedeleer, Jeanine De Greef, Rudy Vansevenant



In de toekomst deze rAntGroen ook digitaal te downloaden

Het idee is stilaan rijp om in de toekomst onze leden de optie te geven de RantGroen te downloaden. Dit zou voor de afdeling op termijn een mooie besparing kunnen opleveren. Want laat ons eerlijk zijn: we stoppen die centjes liever in de natuur dan in papier. Streefdatum: 1e uitgave van 2008. In het volgend nummer krijgen jullie alle details. Denk er alvast eens over na, of dit voor jullie een alternatief kan zijn.



Sparen voor meer natuur! Inkpatronen, kroonkurken, dopjes...

Natuurpunt voert een inzamelingsactie van gebruikte inktpatronen van printers, fax- en kopieertoestellen in samenwerking met Tomson BVBA. In Vlaanderen brengen momenteel nog maar weinig privé-personen hun gebruikte inktpatronen terug voor recyclage en de bestaande installaties voor het recycleren van gebruikte inktpatronen werken ver onder hun maximale capaciteit omdat er zo weinig worden ingezameld. Ook onze afdeling wil hieraan haar steentje bijdragen en begint met een verzamelpunt voor inktpatronen. Voorwaarde is wel dat we minstens 40 inktpatronen per jaar kunnen verzamelen. Heb je oude lege inktpatronen liggen, gooi ze dus niet meer weg!

Ook kroonkurken en metalen schroefdoppen van glazen potten brengen een centje op voor de natuur. Onze buurafdeling De Oude Spoorwegberm (Duffel-Kontich) is al volop bezig met verzamelen. Wij zijn nu ook van start gegaan. Enerzijds komen de kroonkurken niet in het milieu terecht. Anderzijds door verkoop ervan kunnen wij extra inkomsten verwerven, aangewend voor het aankopen van natuur, onderhoud van wandelwegen, enz. Als we voldoende zelf kunnen verzamelen, komt dit onze afdeling ten goede. Komen we niet toe, dan leggen we gewoon onze verzamelde kroonkurken bij die van onze buurafdeling. Natuur eindigt namelijk niet aan onze afdelingsgrenzen!

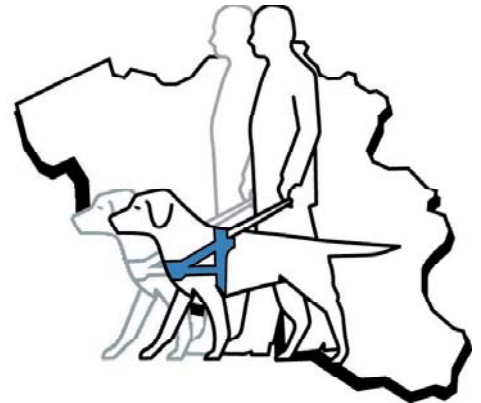
Natuur, mens en dier gaan wonderwel hand in hand bij NP ZuidRand Antwerpen. Nina Vanwonderghem, lid van onze afdeling, heeft een verzamelpunt van plastic schroefdopjes van drankflessen voor een actie ten voordele van blindengeleidehonden die wij graag ondersteunen. Alleen plastic schroefdopjes van drankflessen worden ingezameld: van mineraal- of spuitwater, van frisdrank (cola, limonade, ...), van melk, van fruitsap... Dus niet van detergents, zeepproducten of oliën. Ook geen plastic deksels of andere materialen. Meer info over de dopjesactie (en welke dopjes je nu wel en niet moet verzamelen) vind je op www.dopjesactie.be.

Spaar je mee met ons? Trommel je familie, vrienden, school, firma, enz... op om mee te verzamelen! Verzamel je inktpatronen, kroonkurken en dopjes elk in een aparte zak of doos. Je begrijpt het al, ook hier geldt weer: juist sorteren! Een kleine individuele inspanning voorkomt ons en de mensen van de acties veel werk!

Geef ze aan een bestuurslid op een activiteit of breng ze mee naar het Fort 7 bij je volgende bezoek.

(Grotere hoeveelheden plastic dopjes kan je ook rechtstreeks naar Nina Vanwonderghem, Swaeneleike 16, Aartselaar, tel:0474 247 647 brengen.)

Alvast bedankt voor je bijdrage!



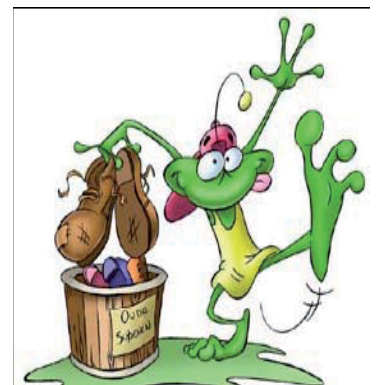
Gebruik géén draagtas en spaar voor meer natuur!

Schoenen Torfs heeft 2 baanwinkels in onze afdeling. In elk van deze winkels loopt een draagtassen-actie. Als de klant de papieren(!) draagtas aan de kassa weigert, schenkt Torfs 0,15 euro aan Natuurpunt. Het bedrag wordt meteen in een spaarpot gestoken ten voordele van Fort 7 of van ons toekomstig Educatief Centrum! Sinds september 2001 bracht deze actie in totaal voor Natuurpunt 77.289 euro op!

Als lid van Natuurpunt krijg je steeds 10% onmiddellijke korting bij de aankoop van nieuwe schoenen van Torfs!. De enige voorwaarde is dat je een paar oude schoenen meebrengt. Vergeet dus zeker je lidkaart niet als je gaat winkelen!

De opbrengst van de oude schoenen gaat integraal naar Cunina. De hulporganisatie bouwt een dorp in Zuid-Afrika waar weeskinderen een (t)huis, onderwijs en verzorging krijgen.

De Torfswinkels vind je Mechelsesteenweg 226 in Edegem (Fort 7)
Boomsesteenweg 960A in Wilrijk (Educatief centrum)



Meer gedetailleerde informatie over de activiteiten vind je in de rubriek Agenda op pagina 4.

Activiteiten waar je op voorhand moet voor inschrijven zijn ***vet** gemarkeerd.



Zondag 8 juli: Fortwandeling

***Zaterdag 14 juli: Rondje Pontje**

Zondag 22 juli: Insectentocht

Zaterdag 28 juli: Pinteling op Fort 7

***Zondag 29 juli: Fietstocht - Markiezaat en Wouwse plantage**

Vrijdag 3 augustus: Nachtvindertocht in Zoersel

Zondag 12 augustus: steltloperstocht in Zeeland

Zondag 19 augustus: bezoek vogelringstation

Zaterdag 25 augustus: Zomeravond: vleermuizenwandeling

***Donderdag 30 augustus: Theorie Paddenstoelen**

***Zondag 2 september: Bustocht Hoge Venen**

Zondag 9 september: Kampinaheide

***Dinsdag 11 september: start Spinnencursus**

Zondag 16 september: Schulensbroek en vallei van de Zwarte Beek

Zondag 23 september: Fort 7 kinderactiviteit: herfstschatten

Zondag 30 september: noordelijk eiland Wintam

Zondag 7 oktober: Tervuren, arboretum + Afrikamuseum

***Vrijdag 12 oktober: Paddenstoelenweekend**

Zondag 14 oktober: Spinnensafari

Zondag 21 oktober: vogeltrekdag kust Walcheren

***Zondag 28 oktober: Ardennentocht**